

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΙΟΥΛΙΟΥ, 1844.

[ΑΡΙΘ. 91.]

Ο ΕΚΑΤΟΜΠΟΥΣ.

ΜΕΡΗ τινὰ τοῦ Βεγγαλικοῦ Κόλπου εἶναι κατὰ τοὺς ὀκτὼ μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ σχεδὸν παντὸς ἄλλου πελάγους ταρ-
χωδέστερα. Ἐκαστον δὲ πλοῖον λαμβάνει ἐξ ἀνάγκης προ-
ωράτην, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν πολυαίθμων ῥηγῶν, ἅτινα
περικυκλοῦσι τὴν εἴσοδον τοῦ ποταμοῦ, δι' οὗ ἀναβαίνουσι
εἰς τὴν μεγαλόπολιν Καλκούτταν.

Ἡ πρώτη γῆ, ἐφ' ἧς τερπνῶς ἐπαναπαύεται ὁ ὀφθαλ-
μὸς τοῦ βεβαρημένου ναύτου, εἶναι τὸ νησίον Σαγγὸρ, τό-
πος χλοερὸς, εἶδος ὁάσεως ἐν τῇ ἐρήμῳ τῶν ὑδάτων, μα-
γεύων τὴν ὄρασιν τοῦ μῆνας κατὰ διαδοχὴν κεκλεισμένου
ἐπὶ βραδυπλοούσης Ἀγγλο-Ἰνδικῆς νηός. Παρὰ τὸ νησί-
διον τοῦτο ἀγκυροβολοῦσι πολλάκις τὰ πλοῖα ἡ Ἀγγλικὴ
ναῦς, ὀνόματι ὁ Πύργος τῆς Δουνδέας, ἐπραξεν οὕτω πρὸ
ὀλίγων ἐτῶν.

Εὐρίσκετο δ' ἐν αὐτῇ νέος, ὑπηρετῶν ὡς ἐθελοντῆς, ὁ
Ἰερεμίας Θαλάσσιος. Οὗτος ἐπροθυμεῖτο πάντοτε νὰ ἐπι-
νοῇ διασκεδάσεις, καὶ νὰ χορηγῇ μάλιστα τὴν δαπάνην αὐ-
τῶν· διὸ καὶ μεγάλως ἤρσκεν εἰς ἅπαντας τοὺς συνταξι-
διώτας.

Ἀπὸ ὁ Πύργος τῆς Δουνδέας ἔρριψε τὴν στιβαρὰν ἄγ-
κυραν, καὶ ἐδίπλωσε τὰ πολύφυλλα ἰστία, ἤρχισεν ὁ Ἰερε-
μίας Θαλάσσιος νὰ περιστρέφῃ τὰ βλέμματα, ζητῶν τίνι
τρόπῳ νὰ περάσῃ εὐχαρίστως ὅσας ὥρας ἤθελον μείνει προ-
ωρμισμένοι, πιθανῶς εἰκοσιτέσσαρας τοῦλάχιστον. Κατὰ
τὴν παιδικὴν ἡλικίαν του εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἱστορίαν
ἀτυχῶς τινος Ἀγγλοῦ, Μονρῶ λεγομένου, ὅστις κατεβρώθη
ὑπὸ τίγρεως ἐν τῷ νησίῳ, ὅπου νῦν εὐρίσκοντο· ὥτε πά-
ρτα ἐπρότεινε νὰ ἐκβῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν, φροντίσας ὅμως
νὰ ἐκλέξῃ ὡς συντρόφους του δραστηρίους καὶ ἀτρομήτους
νέους. Οὗτοι, ἐντελῶς ὠπλισμένοι, ἐπήδησαν εἰς τὴν λέμ-
βον, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπέβησαν.

Ἡ νῆσος δὲ, ἡ μακρόθεν τοσοῦτον ἐρασμία, ἐφάνη ἐκ τοῦ
πλησίον χαμηλὸς, ἐλώδης, δασὺς τόπος. Οἱ κατοικοῦντες
αὐτὴν ὀλίγοι· ἐγγύρωιοι περιέγραψαν τὰ δάση ὡς πλήρη
τίγρεων, τοὺς θάμνους βρύνοντας ὑπὸ ἑκατομπύδων καὶ ὄρεων,
καὶ τὸν ἀέρα πεφορτισμένον ὑπὸ λοιμικῶν ἀτμῶν. Τοιαύτη
περιγραφή ἦτον ἰκανὴ βέβαια νὰ ψυχράνῃ τὸν ζῆλόν των·
ἀλλ' ἦσαν ἅπαντες νέοι· καὶ ἐπειδὴ ἦλθον εἰς ζήτησιν ἡδο-

νῆς, ἡδονὴν εἶχον ἀπόφασιν νὰ εὕρωσι, καὶ οὔτε τὰ ἐρπετὰ
οὔτε ἡ νόσος ἤρκουν νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτοὺς. Προσέχον-
τες μόνον, ἐφ' ὅσον ἡδύναντο, νὰ μὴ πλησιάζωσιν εἰς τὸ
δάσος, περιεφέροντο εὐθύμως, φρονεῦντες κάποτε σκίουρον
ἢ πτηνόν τι, μέχρις οὗ ἔφθασαν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὁ προ-
ειρημένος Μονρῶς ἐθανατώθη. Ἐνταῦθα καθίσαντες, ἔφα-
γον τὸ πρόγευμά των· ἐπειτα δ' ἤρχισαν παίζοντες νὰ
λαμβάνωσι τὰς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀτυχεῖ ἡμέρᾳ θέσεις τῆς συν-
τροφίας τοῦ κυνηγοῦ, κραυγάζοντες περιφρονητικῶς καὶ
ἐξυβριστικῶς πρὸς τὰ ἄγρια κτήνη, ἐπικαλοῦμενοι τὰ θη-
ριωδέστερα τῶν ζώων νὰ ἐξέλθωσι, καὶ, ἂν ἐτόλμων, ν'
ἀντιπαραταχθῶσι πρὸς αὐτοὺς.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς μωρᾶς ταύτης κομπορρημοσύνης
ἠκούσθη αἰφνίδιος βρυχηθμός. Εἰς ἕκαστος ἀνεπήδη-
σεν. Ἡ ἠχώ κατέπαυσεν, ἀλλὰ τίγρις δὲν ἐφάνη· καὶ
ἦτον ἴσως καλοτυχία τῶν νέων, διότι, νὰ εἴπωμεν τὴν
ἀλήθειαν, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐτρόμαξαν τοσοῦτον, ὥστε καὶ
τὰ πυροβόλα των αὐτὰ ἐλησμόνησαν νὰ πιάσωσιν. Ὁ
Θαλάσσιος ἐκ τῆς πολλῆς ὀρμῆς καὶ βίας δεινῶς ἐστραγ-
γάλισε τὴν πτέρναν του. Τοῦτο ἀληθῶς ἦτο δυστύχη-
μα. Δύο τινὲς ὅμως ἐκ τῶν συντρόφων του σηκώσαν-
τες εἰς τὰς ἀγκάλας κατεβίβασαν αὐτὸν εἰς τὴν λέμβον.
Ἐν αὐτῇ ἦσαν δύο κωπηλάται, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν
τούτων ἀφέθη ὁ ἀτυχῆς Θαλάσσιος, πλαγιάσας ἐπὶ χλο-
εροῦ λοφιδίου παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐνῷ οἱ σύντροφοί του
ἐξηκολούθουν διὰ τῆς νήσου περιφερόμενοι. Χωρὶς δὲ
μῆτε νὰ πάθωσι μῆτε νὰ πράξωσι τίποτε λόγου ἄξιον,
ἐπανῆλθον κεκοπιακότες οἱ νεανίαί, μετὰ περιδιάβασιν
δύο ὥρων, εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον ἀφήσει τὸν Θαλάσσι-
ον. Οἱ ναῦται εἶχον ἐξέλθει τῆς λέμβου, καὶ πιθανῶς
ἐπ' ἐλπίδι νὰ εὕρωσι βρώσιμόν τι· ὁ σύντροφός των ὅμως
ἔκειτο ἐξηπλωμένος μακρὺς πλατῦς, εἰς βαθὺν ὕπνον ὑπὸ
τὴν σκιάν πυκνοῦ θάμνου.

« Σταθῆτε! μὴ σαλεύσατε!» ἔκραξέ τις, ὀλίγα βή-
ματα προπορευόμενος τῶν ἐπιλοίπων· « ἰδοὺ! κυττάξατε
τὸν λάρυγγά του!»

Ἡ συνοδία ἐστάθη καταπεπληγμένη· μακρὺς μαῦρος
ὄφις εἶχε περιτειλιχθῆν εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ νεανίσκου,—
τούτέστι, εἶχε περιστρέψει τὴν οὐρὰν του εἰς τὸν ἐκείνου
λάρυγγα, ἐνῷ ἡ ἀνυψωμένη κεφαλή του ἐφέρετο τῆδε κά-

καίσε μόλις ένα δάκτυλον απέχουσα του προσώπου του άτυχού μερακίου.

Ο Θαλάσσιος ή βαθέως έκοιμάτο, ή νεκρός ήτο. Προς όλίγον έδίσταζον περί του πρακτέου. Αν ό όφρις είχε δαγκάσει τον νέον, ήτο μάλλον παρά πιθανόν ότι είχαν έκπνεύσει πάραυτα, και νυν έκείτο νεκρός έμπροσθέν των· εί δέ μή, ήτον εις βαθύν ύπνον, εξ ου αν αϊφνιδίως ήγειρον αυτόν, ήθελε φυσικά κινηθῆ, και τότε ήθελεν είσθαι άναπόφρευκτον τό δῆγμα, όπερ ίσως άκόμη δέν είχαν έμποιηθῆ. Πώς νά φερθῶσιν ήτον άληθώς δύσκολον ν' άποφασισθῆ. Μετ' όλίγον ό Θαλάσσιος έσάλευσε την χείρά του. Έκίνησε μέν αυτήν έλαφρότατα, πλην ίκανώς ώστε νά πληροφορηθῶσιν οι φίλοι του ότι έζη· και έπομένως άνάγκη πᾶσα νά λυθῆ πάραυτα τό ζήτημα πώς ν' άπαλλάξωσιν αυτόν τῆς επικινδύνου θέσεώς του.

Πᾶσα στιγμή έφάνητο πολύτιμος ήτο μέγας ό κίνδυνος μή έξυπνήσῃ· όθεν συγκατένευσαν άπαντες εις σχέδιον άλλόκοτον μέν, αλλά και τό μόνον έμπνέον έλπίδα τινά έπιτυχίας. Έν βροπῆ όφθαλμοῦ εις έκ τῆς συντροφίας κατεσκεύασε βρόχον εκ λεπτοῦ σχοινιδίου, και ανέβη μετ' αυτού επί του δένδρου, όπερ ήτον άνωθεν του κοιμωμένου. Μετά μεγάλης δέ προσοχῆς και βαθμίδόν κατεβίβασε τον βρόχον προς την κεφαλήν του έρπετου. Ο όφρις, ως ή γαλή, πιζει με ότιδήποτε παράδοξον άντικείμενον. Ίδων τό σχοινίδιον, ήρχισε νά ανεγειρή ύψηλότερον την κεφαλήν του, άκοντιζων την περνοειδή γλωσσάν του προς τό δόλωμα. Μετ' όλίγον εκαμιν όρμητικόν τι κίνημα εις τά έμπροσθεν, και ό λαιμός αυτού έμβῆκεν εις τον βρόχον, τον όποιον παρευθῆς άνείλκυσεν ό φίλος. Τό ταχύ τίναγμα του σχοινιδίου έτρόμαξε τό ζῶον· ό κόμβος δέν ήτον άρκετά λεπτός, ώστε νά βασταξῆ τό όλισθηρόν τέρας· άλλ' ό αϊφνιδίος κλονισμός τόσον έφόβησεν αυτό, ώστε έν άκραίῳ έγεινεν άφροντον. Η όμόχρονος δέ κραυγή τῆς συντροφίας έξύπνισε τον Θαλάσσιον, όστις, μή δυνάμενος νά σηκωθῆ ένεκα τῆς έν τῆ πτέρνῃ αυτού όδύνης, έκθιθεν όρθιος, ζητῶν έξήγησιν. Ταύτην ένῶ έδιδον οι σύντροφοί του, έβόησεν έκείνος αϊφνης, «Όχι, όχι, άπατάσθε· ό όφρις είναι άκόμη έδῶ· αίσθάνομαι αυτόν εις τό στήθος μου. Ίδου, είναι έδῶ» και έσπρωξε την χείρα εις τον κόλπον του! Μετά μίαν στιγμήν συνήχθησαν περίξ οι φίλοι, στοχαζόμενοι ότι ό φόβος του ήτον άποτέλεσμα τῆς φαντασίας. Δέν είχε πολύ λάθος. Έκατόμπους, δεκατέσσαρας δακτυλους τό μήκος, είχαν εισέλθειν υπό τον χιτώνά του ένῶ έκοιμάτο. Οι ψυχροί δέ πάψε, και τό συρτόν κίνημα του ζώου, είχαν κάμιν αυτόν νά πιστεύσῃ ότι ήτον όφρις. Έπίασεν αυτό· τό έρπετόν τρομάξαν ένέπηξε τους εκατόν πόδας του εις την σάρκα του Θαλάσσιου. Διά νά τό άποσπάσωσιν, ήναγκάσθησαν νά χωρίσωσιν αυτό από τά φαρμακερά μέλη του, άτινα έμμενον έμπεπλεγμένα εις τό στήθος του τάλανος. Μετά δύο ήμέρας τό πλοῖον έρθασεν εις

την Καλκούτταν, και ό Θαλάσσιος έλαβεν έπίσκεψιν παρά των καλύτερων ιατρῶν. Τρία όμως έτη παρήλθον, πριν έντελώς αναλάβῃ. Μέχρι δέ τῆς ώρας ταύτης ό Ίσπερίας Θαλάσσιος σχεδόν λειποθυμῆ, ότανίς ίδη και άδραστῆ Εὐρωπαϊκῆν σχολόπενδραν, ή Αγγλικὴν έκατόμπουον.

ΓΝΩΜΙΚΑ.—Μη πολλά λάλει τον τετελευτηκότα μακίριζε· τους προεβυτέρονς σέβου· ή γλωσσά σου μη προτιχέτω του νοῦ· θυμοῦ κράτει φίλων παρόντων και άπόντων μέμνησο. Άρχεσαντου κακίας απέχον· χρόνον φείδου· όρα τό μέλλον· λαβῶν απόδος· κακοῖς μη προσομιλε άνδρασι.

Η εύφραιομένη καρδιά δίδει ευεξίαν ως ιατρικόν· τό δέ κατατεθλιμμένον πνεῦμα ξηραίνει τά όσα.

Οίκος και πλούτη κληρονομούνται εκ των πατέρων· άλλ' ή φρόνιμος γνή παρά του Κυρίου δίδεται.

Όστις αρχίζει φιλονεικίαν είναι ως ό εκφράττων ύδατα· όθεν παῦστον από την φιλονεικίαν, πριν έξαφθῆ.

Η ΠΟΛΙΣ ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ.

ΤΟ Αμβούργον είναι ή έμπορικωτάτη των Γερμανικῶν πόλεων και ή τρίτη μεταξύ αυτών κατά τό μέγεθος, τῆς Βιέννης μόνον και του Βερολίνου οῦσα μικροτέρα. Κεῖται δέ εις 53° 33' Β. πλάτους, και 9° 58' 35" Α. μήκους. Την αρχήν αυτής αποδίδουσιν εις τον Μέγαν Κάρολον, όστις εκλαξεν ως τοποθεσίαν νέας πόλεως τό ύψηλότερον χωρίον επί τῆς βορεινῆς όχθης του Άλθεως και τῆς ανατολικῆς όχθης του Άλστερα, περί τά 75 μίλια εκ του Γερμανικου Ωκεανου. Καίτοι δέ άλίεον μόνον οικητήριον κατά πρώτον, είχαν όμως τόσον έπωφελη θέσιν, ώστε ήτον άδύνατον νά μή γένη, προϊόντος του χρόνου, έμπορικός τόπος. Πολλάκις μέν κατέτρεφον αυτήν οι γειτονεύοντες βάρβαροι, αλλά πάντοτε ανέλαμβανε ταχέως, και είχε ρθάσειν εις ίκανήν έμπορικῆν αξιολογότητα περί τάς αρχάς τῆς δωδεκάτης έκατονταετηρίδος. Την δεκάτην πέμπτην έκατονταετηρίδα συνέδραμεν εις την μόρφωσιν τῆς μεγάλης εκείνης όμοσπονδίας του Μεσαιῶνος, τῆς λεγομένης Άνσεατικῆς. Τά δικαιώματα αυτής ως μέλους τῆς Γερμανικῆς αυτοκρατορίας διεφίλωνε κοῦντο υπό των Δάνων, και μαλονότι ανεγνωρίσθη ως τοιαύτη έν έτει 1618, δέν έλαβεν όμως έδραν ή ψῆφον εις την Δίαιταν· και μάλιστα εξηκολούθει νά ένοχλῆται υπό των βασιλέων τῆς Δανίας, οτινες άντεπιοῦντο κυριαρχικῶν επ' αυτής δικαιωμάτων, και νά πληρόνη πολλάκις άδράς άργυρίου ποσότητος εις άποτροπήν έπαπειλουμένης προσβολῆς, μέχρι του 1768, καθ' ήν εποχήν, συνθήκης γενομένης, έξωμα-

λύνθησαν άπασαι αι δυσκολίαι· τό δέ 1770 έπεκύρωσεν ό αυτοκράτωρ τά δικαιώματα αυτής ως έλευθερας πόλεως τῆς αυτοκρατορίας. Οι έν Γερμανία διάφοροι πόλεμοι μέχρι τέλους τῆς δεκάτης όγδόης έκατονταετηρίδος ήσαν ωφέλιμοι εις τό Αμβούργον, μεγάλως έπαυξήσαντες τον πληθυσμόν και τον πλοῦτον αυτού, και εκτείναντες τό έμπορίον του· και περιτάς αρχάς τῆς δεκάτης όγδόης έκατονταετηρίδος ήτον ή πόλις αυτή μία των έν Εὐρώπῃ ευδαιμονεστάτων και πλουσιωτάτων. Τά δεινά τῆς ήρχισαν τό 1803, άρσῶ οι Γάλλοι κατέλαβον την Άνοβέραν, και κυριεύσαντες την εις τάς εκβολάς του Άλθεως Ρετζεβούττελ, έμπόδιζον την εις τον ποταμόν είσοδον των Αγγλικῶν πλοίων· τότε δέ οι Άγγλοι, δι' άποκλεισμοῦ αὐστηροτάτου, παρέλυσαν τό έμπορίον του Αμβούργου, και διέκοψαν τό κατ' ευθείαν θαλάσσιον έμπορίον του. Μετά ταῦτα, Γαλλικαί άπειλαί ήνάγκασαν την πόλιν νά πληρώσῃ ως έν έκατομμύριον ταλλάρων· και άφου μετά την διαρπαγήν τῆς Δουβέκας, έν έτει 1806, ό στρατάρχης Μοντιέρ εκυρίευσε τό Αμβούργον, εκαμε τους πολίτας νά πληρώσωσι δεκαξέ έκατομμύρια φράγκων ως λύτρον των εις τάς χείρας των Αγγλικῶν έμπορευμάτων. Μολονότι δέ ό Γαλλικός στρατός άπεσῦρθη μετά την συνθήκην του Τίλσιτ, και ή πόλις απήλασε προς καιρόν σικίαν άνεξαρτησίας, υπέκειτο εισέτι εις πολυαριθμους άδικίας εκ μέρους των Γάλλων στρατηγῶν. Τά ψηφίσματα του Βερολίνου και των Μεδιολάνων κατέστρεψαν τά μικρά λείψανα του έμπορίου του Αμβούργου, και αι ήδη εξαγορασθεῖσαι Αγγλικαί πραγματεῖαι έδημεύθησαν και παρεδόθησαν εις τάς φλόγας. Προς τά τέλη του 1810 συνεσωματώθη μετά τῆς Γαλλικῆς αυτοκρατορίας και ή μητρόπολις του νομοῦ των Εκβολῶν του Άλθεως. Τό 1813, οι πολῖται έχαιρέτησαν μετ' ένθουσιασμοῦ την είσοδον Ρωσικοῦ στρατεύματος, προσεγγίσαντος του όποιου οι Γάλλοι είχαν κενώσει την πόλιν. Τό άρχαῖον σύνταγμα άποκατέστη· συνεκροτήθη στρατιωτικόν σώμα εξ 7000 πολιτῶν, και 2000 έθελονται ήνώθησαν μετά των συμμάχων, και οι Ρῶσσοι ανεκαίνισαν τά καταστραφέντα όχυρώματα. Άλλ' οι Γάλλοι επέστρεψαν μετ' ου πολῦ, και προσέβαλον την πόλιν εκ τῆς πλευράς του Άλθεως. Οι Ρῶσσοι, αδύνατοι όντες, άπεσῦρθησαν, και ό στρατάρχης Δαβούστ και ό στρατηγός Βανδάμμης εισελθόντες έφρόθησαν με βαθμόν άκολάστου σκληρότητος, όστις διήγειρε τά μέγιστα την συμπάθειαν και την αγανάκτησιν τῆς Εὐρώπης. Έπέβαλον συνεισφοράν πενήκοντα έκατομμυρίων φράγκων· και πολιορκηθέντες μετά ταῦτα, άπεδίωξαν 40,000 κατοίκων εις την καρδίαν του χειμῶνος, ήρπασαν δέ και τον θη-

σαυρόν τον έναποταμιευμένον εις την Τράπεζαν, συμποσούμενον εις περίπου 700,000 Λίτρας Στερλίνας. Έμειναν δέ κάτοχοι τῆς πόλεως μέχρι Μαΐου, 1814. Την 26ην αυτού του μηνός άποκατέστη τό παλαιόν σύνταγμα, και την 8ην Ιουνίου, 1815, τό Αμβούργον ήνώθη μετά τῆς Γερμανικῆς Όμοσπονδίας ως έλευθερά Άνσεατικῆ πόλις. Δι' όλα τά βάρεα δεινά όσα υπέφερε, συμπεριλαμβανομένης και τῆς ληστεύσεως τῆς Τραπεζῆς, έδωκεν ή Γαλλία εις την ειρήνην όχι άνάλογον άποζημίωσιν. Άλλά τό δημόσιον φρόνημα των κατοίκων, οι έσωτερικοί πόροι, και ή άρίστη τοποθεσία τῆς, άποκατέστησαν βαθμίδον την προτέραν ευδαιμονίαν.

Ο πληθυσμός τῆς πόλεως του Αμβούργου υπερβαίνει τάς 120,000· συμπεριλαμβανομένου δέ και του τῆς έπισυνημμένης περιοχῆς, συμποσούται εις περίπου 130,000. Οι πλείστοι είναι Δουθηρανοί, οι δέ Καλθινισταί αποκλείονται τῆς κυβερνήσεως τῆς πόλεως, ένῶ εις την έλευθεράν πόλιν Δουβέκαν, όπου οι πλείστοι είναι Καλθινισταί, οι Δουθηρανοί αποκλείονται. Οι έν Αμβούργῳ Ιουδαίοι αναβαίνουσιν εις διαφόρους χιλιάδας, ό δ' αριθμός των Άγγλων έμπόρων και των οικογενειῶν των ταλαντεύεται μεταξύ χιλίων και χιλίων πεντακοσίων. Εις τό χρηματιστήριον βλέπει τις ανθρώπους πάσης Εὐρωπαϊκῆς χώρας και πολλῶν Αμερικανικῶν. Δασμός πενήκοντα ταλλάρων δίδει εις τους ξένους όλα τά έμπορικά προνόμια, όσα χαίρονται οι έντόπιοι. Υπάρχουσι δέ δύο κλάσεις πολιτῶν, εξ ὧν ή μία συνίσταται εκ των όσοι δέν δύνανται νά εισάγωσιν ή νά έξάγωσι πραγματείας χονδρικῶς έν ιδίῳ αυτών όνόματι, ούτε νά ενεργῶσι τι εις τό χρηματιστήριον· άλλ' ή διάκρισις μόλις είναι κώλυμά τι εις τό έμπορίον, άποβλέπουσα κυρίως εις την άργυρολογίαν, επειδή όλα αι τάξεις των έμπόρων υποχρεοῦνται νά εκβάλλωσιν άδειαν· και ό μέν χονδρικῶς έμπορευόμενος πληρόνει διά την άδειάν του περί τάς 12,000 γρόσια· ό δέ λιανικῶς, περί τάς 3,200.

Τό έμπορίον του Αμβούργου συμπεριλαμβάνει πᾶν είδος, τό όποιον είτε παράγουσιν είτε αναλίσκουσιν οι κάτοικοι του πλείστου μέρους τῆς Γερμανίας. Τά έξαγόμενα συνίστανται από λινα ύφάσματα, είδος αξιολογώτατον εις τό έμπορίον του Αμβούργου· γεννήματα· κατειργασμένα δέρματα, λίνον, χαλκόν, σίδηρον, ψευδάργυρον, ράκη, μαλλίον, μάλλινα ύφάσματα, ξύλινα ώρολόγια, Ρηνικόν οῖνον, κτλ. Τά δέ κυριώτερα εισαγόμενα είναι σάκχαρις, καφές, βαμβάκιον, ύφάσματα και νήματα, καπνός, δέρματα, ένδικόν, πνεύματα, οῖνος, όρύζιον, βαφικαί ύλαι, πιπέρι, τέι, κλπ. Η συγκριτικῆ έκτασις του έμπορίου του Αμβούργου εις έν μόνον είδος δεικνύει την αξιο-

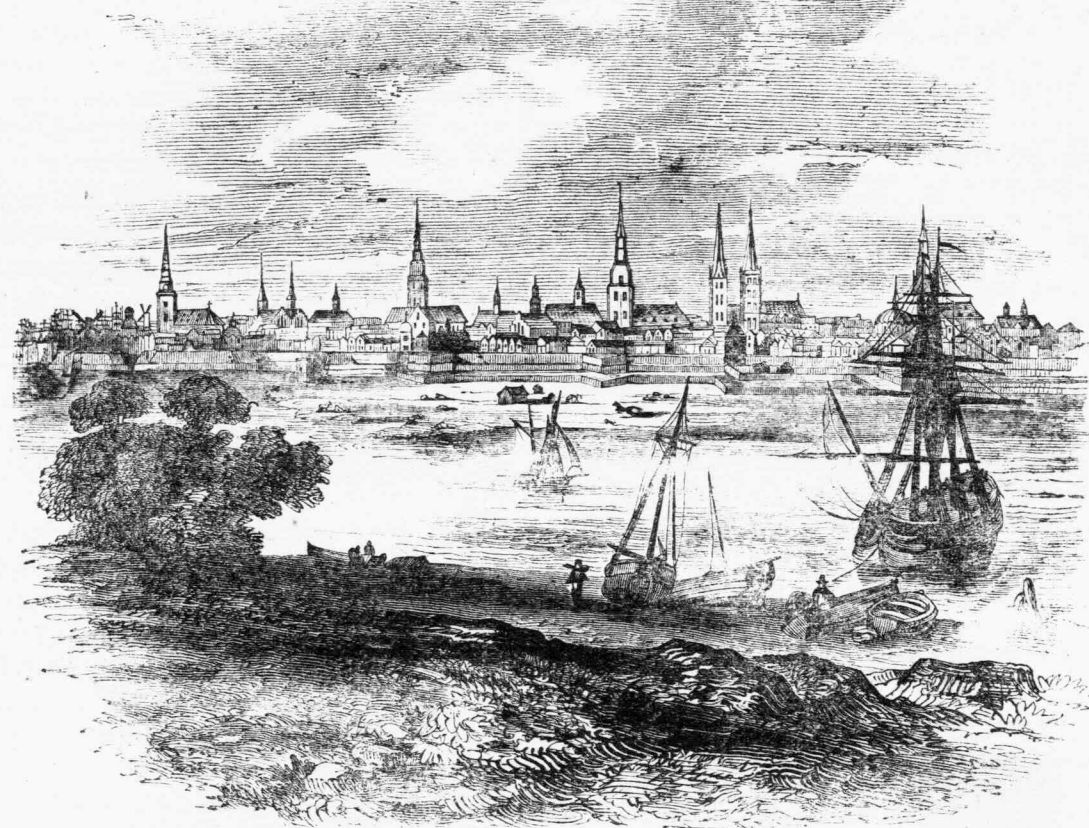
λογότητα τῆς πόλεως αὐτῆς ὡς ἀποθήκης διαγωγίμων πραγματειῶν. Εἰς τὸ Ἀμβούργον, ἐν ἔτει 1838, ὁ εἰσαχθεὶς καφὲς συνεποσοῦτο εἰς 23,000 τόνων, ἐνῶ εἰς τὸ Ἀμστελῶδαμον εἰσῆχθησαν 21,763· εἰς δὲ ὅλην τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, 17,677· εἰς τὴν Ἀντουερπίαν, 16,300· εἰς ὅλους τοὺς λιμένας τῆς Γαλλίας, 15,000· εἰς τὴν Τεργέστην, 11,900· εἰς τὴν Βρέμην, 6470 τόνοι. Ὑπὲρ τὸ ἐν ἕκτον ὄλου τοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην εἰσαχθέντος καφέ, ἐν ἔτει 1838, ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἀμβούργον. Τὸ ἐμπόριον εἰς τὸ εἶδος τοῦτο πρὸ καιροῦ αὐξάνει ἀδιακόπως ἐν Ἀμβούργῳ, τῆς εἰσαχθείσης ποσότητος ἀναβάσεως ἀπὸ 30 εἰς 50 ἑκατομμύρια λιτρῶν κατὰ τὸ διάστημα τῆς παρελθούσης εἰκοσαετίας. Ἐν ἔτει 1834 ἡ ποσότης τῆς εἰσαχθείσης εἰς τὸ Ἀμβούργον σακχάρους ἀνέβαινεν εἰς 70 ἑκατομμύρια λιτρῶν· ἀλλ' ἡ καθάρισις τῆς σακχάρους παρακμάζει ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, προσοδεύουσα ἐξ ἐναντίας εἰς τὸ Βερολίον, τὴν Δρέσδην, καὶ τὸ Στεττίνον. Τὸ 1832 εἰσῆχθησαν εἰς τὸ Ἀμβούργον 111 ἑκατομμύρια λιτρῶν σακχάρους, ἤτοι 50,000 τόνων.

Αἱ εἰσαγόμεναι μεγάλα ποσότητες καφέ καὶ σακχάρους, καὶ ἡ τῶν εἰδῶν τούτων διανομή, ἤθελον ἀρκέσειν ἀφ' ἑαυτῶν εἰς διατήρησιν ἐκτεταμένου ἐμπορίου διὰ ξηρᾶς τε καὶ διὰ θαλάσσης. Ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος τῶν πλοίων, ἄτινα εἰσέρχονται εἰς τὸν λιμένα, τὸ Ἀμβούργον ἔχει τὰ δευτερεῖα μόνον τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Λισερπάλου· ὑπὲρ τὸ τρίτημόριον τῶν πλοίων, ὅσα ἐτησίως φθάνουσιν, εἶναι Βρετανικά. Εἰς τὸ Ἀμβούργον ἀνήκουσι περὶ τὰ 120, ὡς 200 τόνων κατὰ μέσον ὄρον. Ἐνασχολοῦνται δὲ κυρίως εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν ἐμπόριον. Ἐν ἔτει 1838, ὁ ἀριθμὸς τῶν Βρετανικῶν πλοίων, ὅσα ἐφθασαν εἰς τὸ Ἀμβούργον, ἦτον 908· ἐκ τῆς Γαλλίας, εἰσέπλευσαν 142 πλοῖα· ἐκ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, 136· ἐκ τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, 124· ἐκ τοῦ Βελγίου, 104· ἐκ τῆς Βρέμης, 96· ἐκ τῆς Βαλτικῆς, 74· τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, 37· τῆς Ἰταλίας, 31· τῆς Ἰσπανίας, 24· τῆς Πορτογαλλίας, 24· τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, 24· τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Κίνας, 10· τῆς Ὀλλανδίας καὶ τῆς ἀνατολικῆς Φλριεσιλάνδ (τοῦ παραθαλασίου συνόρου τῆς Ἀνοβέρας), 522· ἐκτὸς ἄλλων ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν, τὰς Ἀζορίδας, καὶ τὰς Καναρίους, τὸν Ἀρχάγγελον, κλπ. ὅλα ὁμοῦ 2383 πλοῖα.

Τὸ Ἀμβούργον ἔχει δύο λιμένας χωρητικούς ἰκανοῦ ἀριθμοῦ πλοίων. Τὴν ἀρχαίαν πόλιν διατέμνουσι διώρυγες, εἰς τρόπον ὥστε ὁμοιάζει Ὀλλανδικὴν πόλιν· πληροῦνται δ' αἱ διώρυγες μέρος μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀλβεως, μέρος δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀλσέρας, καὶ σχεδὸν ὅλοι αἱ ἀποθήκαι τῶν πραγματειῶν εἶναι ἐγγὺς αὐτῶν.

Τὸ ἀστυκὸν σύνταγμα τοῦ Ἀμβούργου διανέμει τὴν ἐξουσίαν εἰς τὰς διαφόρους κλάσεις τῶν πολιτῶν μεθ' ἰκανοῦ βαθμοῦ δικαιοσύνης. Ἡ γερουσία, συγκειμένη ἐκ τεσσάρων πολιταρχῶν καὶ εἰκοσιτεσσάρων γερουσιαστῶν, μετὰ τεσσάρων συνδίκων καὶ τεσσάρων γραμματέων, κατέχει τὴν ἐκτελεστικὴν δύναμιν, καὶ ἔχει τὸ μόνον δικαίωμα τοῦ προτείνειν νόμους· ἀλλ' οὔτε νόμοι δύνανται νὰ τεθῶσιν, οὔτε φόροι νὰ ἐπιβληθῶσιν, ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν πολιτῶν συνηθροισμένων. Ὑπάρχει ἀριστὸν τι ἐμπορικὸν δικαστήριον, συνερχόμενον δις τῆς ἐβδομάδος, καὶ συγκείμενον ἐκ δύο βουλῶν· γίνεται δ' ἐρεσις ἐκ τῆς κάτω εἰς τὴν ἄνω βουλήν, αἱ ἀποφάσεις τῆς ὁποίας εἶναι τελικαί. Ὁ περὶ πτωχεύσεως νόμος εἰς τὸ Ἀμβούργον, ἀντὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἐμπορικὰς κερδοσκοπίας, ἔχει μᾶλλον τούναντιον ἀποτέλεσμα· πᾶμπολλοὶ δὲ χρεῶσται συμβιβάζονται κατ' ἔτος μὲ τὸς δανειστάς φιλικῶ καὶ σιωπηλῶ τῷ τρόπῳ, χωρὶς νὰ διακηρύττωνται πτωχεύσαντες· καὶ ὀλίγη ἀνυποληψία προκύπτει ἐκ τῶν τοιούτων ἐξισασμῶν. Ὅσοι δὲ ἀναφανδὸν ὁμολογηθῶσι χρεωκόποι διαιροῦνται εἰς τρεῖς κλάσεις, ἢ ὡς ἀτυχεῖς, ἢ ὡς ἀμελεῖς, ἢ ὡς ὀδλοῖοι. Τὸ εἶδος τοῦ Ἀμβούργου ἐμπορίου εἶναι τοιοῦτον, ὥστε παρακινεῖται πολλοὶ νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς ἐκτεταμένης κερδοσκοπίας καὶ κατὰ συνέπειαν περιπίπτουσι πολλάκις εἰς δυσυχήματα· ἀλλ' οὐδαμῶς τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου ὑπάρχει στάδιον καταλληλότερον εἰς ἐνέργειαν ἐμπορικῶν προτερημάτων καὶ ἐμπορικῆς ἰκανότητος παρὰ εἰς τὸ Ἀμβούργον. Τὰ βραβεῖα ἐπὶ θαλασσίων ἀσφαλίσεων εἶναι μικρὰ, καὶ μεγάλα ποσότητες, πρότερον ἐν Λονδίῳ ἐξασφαλιζόμενα, ἀσφαλιζονται σήμερον ἐν Ἀμβούργῳ.

Αἱ δημόσιαι οἰκοδομαὶ τοῦ Ἀμβούργου ὀλίγον εἶναι ἀξιοσημεῖοι· ἀλλὰ δικαίως ἡ πόλις αὕτη ἐμπορεῖ νὰ σεμνύνεται διὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐλεημονητικῶν καταστημάτων τῆς, ἢ ψιλῆ τῶν ὁποίων ἀπαρίθμησις ἤθελον ὑπερβῆ τὰ ὄρια μας· ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν περὶ αὐτῶν ὅτι εἶναι κατὰ σχέδιον ἐλευθεριώτατον, καὶ ὅτι διοικεῖται κατὰ τὸν πλέον ἀξιομίμητον τρόπον. Τὸ Ἀμβούργον ὑπῆρξεν ἡ πατρίς πολλῶν σοφῶν ἀνδρῶν, καὶ τὸ οἰκητήριον πολλῶν ἄλλων. Τὰ πολυάριθμα φιλολογικὰ τῆς καταστήματα, αἱ ἰδιαιτεραὶ συλλογαὶ ζωγραφικῶν, ἡ γενικὴ κλίσις πρὸς τὴν μουσικὴν καὶ πρὸς τὴν σπουδὴν τῶν ξένων γλωσσῶν, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὅλην τὴν προσοχὴν τῶν κατοίκων δὲν ἀπορροφᾷ ἡ δίψα τοῦ κέρδους. Ἡ κυριώτερα δημοσία βιβλιοθήκη, καλουμένη ἡ Βιβλιοθήκη τῆς πόλεως, περιέχει σχεδὸν 200,000 τόμων, ἐκτὸς 3000 τόμων χειρογράφων.

Ἡ Πόλις Ἀμβούργον.

ΤΟ ΑΥΚΑΥΓΕΣ.

ΦΩΣ ἴλαρον τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ πληροῦ
Τῶν ἀστρῶν ἀραιοῦνται οἱ φωταυγῆς σωροί.

Σνιαύγεια ώραία! μαγευτικὴ στιγμή!
Γλυκείας δρόσου φαίνουσι τὴν φύσιν σταλαγμοί.
Τὸ φῶς μετὰ τοῦ σκότους συγγεῖν ἀναμίξ·
Ἄεν εἶν' ἡμέγ' ἀκόμη, δὲν εἶναι πλέον νῦξ.

Ἐκ τοῦ γλυκεῖος ζόφου προκίπτουν βαθμηδὸν
Βουνά, κοιλάδες, δάση, καὶ λόφοι σωρηδόν,
Κ' ἡ λίμνη ἤτις στίβει ὡς ἀτοπτρον μακρᾶν,
Κ' ἡ κόμη' ποῦ εἰς ἄκραν ὑψοῦται φαλακράν.

Ἀπὸ τοῦ κόλπου ἤδη ἀφθόνως τῆς Ἀγῆς
Τὸ φῶς ὡς ἐκ μεγάλης προχέεται πηγῆς,
Ἀπλοῦται, κυματοῦται, τὴν φύσιν πλημμυρεῖ,
Κ' εἰς τὴν ἡμέραν πλέον ἢ νῦξ ὑποχωρεῖ.

Τὸν ἔμνον τὸν γλυκύν των καὶ τὸν ἐσθινὸν
Προαιακροῦν ἤδη τὰ ἔθνη τῶν πτηγῶν.
Τί στεναγμοὶ ἀθῶοι! στροφαὶ περιπαθεῖς!
Τί ἔρωτος καὶ πόθου ἐκφράσεις ἀληθεῖς!

ἡ. 7*

Πλὴν ποῖος τοὺς ἀέρας ἤχος γλυκὺς δονεῖ;
Ἄ! εἶναι τοῦ σημάτων ἢ προῶν φωνῆ,
Ἦτις, ἐνῶ τὰ πλήθη καλεῖ εἰς τὸν ναόν,
Ἐγείρεται ὡς ἕμνος ἀγνὸς πρὸς τὸν Θεόν.

Ἦδη φωνὰς ἀκούω καὶ πάταγον ποδῶν
Τὰ πλήθη πλημμυροῦσι τὴν τοῦ ναοῦ ὁδόν,
Κ' ἡ χίρα ἢ περθούσα, κ' ὁ γέρον' ποῦ κρατεῖ
Τὸ βάκτρον του, καὶ κύπτων καὶ τρέμων προπατεῖ.

Οἱ φθόγγοι τῶν ψαλλόντων προῶν ἤσυχῃ,
Ὡς κύματα θαλάσσης λεπτὰ καὶ συνεχῆ.
Ἄλλ' ὡς ἐκ ζεφυρῶν ἐπίοις προῶν
Γεννᾶται μέγας λαίλαψ μαινόμενος, βοῶν,

Ἦ προσερχῆ ὁμοίως ἢ τέως ταπεινῆ
Ἦ γυνοῦται, καὶ τὸν θόλον τοῦ ἱεροῦ κλονεῖ,
Καὶ ἤδη ὡς βαρεῖα βρογτὴ ὑπερρεφῶς
Ἐγείρεται τὸ « Ἀόξα τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς! »

Χαῖρε, γλυκεῖα Μοῦσα! δ' ἀφίνω καὶ πετῶ
Ὅπου τὸ θεῖον ἄσμα ἀκούεται αὐτό.
Μετὰ τοῦ ἄλλου πλήθους ὑπέγω καὶ ἐγὼ
Τὸν Πλάστην νὰ συμψάλλω καὶ νὰ συνειλογῶ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΤΣΟΥΤΣΑΣ.

Ο ΡΑΣΣΕΛΑΣ.

[Ιδὲ Τόμ. ζ. Σελ. 159-159, 165-168, 180-183. Τόμ. η. Σελ. 5, 8, 22-25, 38-40, 53-55, 77-79, 85-88.]

ΚΕΦΑΛ. ΚΘ'. Ὁ Ρασσέλας καὶ ἡ Νεκαγία ἐξακολουθοῦσι τὴν συνομιλίαν των.

« ἈΓΑΠΗΤΗ ἀδελφή, » εἶπεν ὁ Ρασσέλας, « εἰς τὰ συνήθη σφάλματα καὶ τὰς ὑπερβολὰς τῆς ῥητορείας ὑποπίπτεις: ἐν οἰκιακῇ συζητήσει φέρεις παραδείγματα ἐθνικῶν συμφορῶν, καὶ σκηναὶς ἐκτεταμένης ἀθλιότητος, αἵτινες εὐρίσκονται εἰς βιβλία μᾶλλον παρὰ εἰς τὸν κόσμον, καὶ αἵτινες, ὅσον εἶναι φοικώδεις, τόσον εἶναι σπάνια. Ἄς μὴ φανταζώμεθα δεινὰ, ἅτινα δὲν αἰσθανόμεθα, μήτε ἄς ἀδικώμεν τὴν ζωὴν δι' ἐσφαλμένων παραστάσεων. Δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω τὴν μεμφίμορον ἐκείνην εὐγλωττίαν, ἣτις πᾶσαν πόλιν ἐπαπειλεῖ μὲ καταστροφὴν, ὅποια ἢ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἣτις βλέπει τὴν πείναν ἀκολουθοῦσαν εἰς πᾶν κοπάδιον ἀκρίδων, καὶ κρεμᾶ τὸν λοιμὸν ἐκ τῆς πτέρυγος παντός φυσήματος μεσημβρινοῦ. »

« Περί ἀναγκαίων καὶ ἀναποφεύκτων δεινῶν, ἅτινα διαμιᾶς καταποντίζουσι βασιλεία, πᾶσα ἀμφισβήτησις εἶναι ματαία: ὅταν ἔρχονται, πρέπει νὰ ὑπομένωμαι. Ἀλλὰ δὴλον ὅτι αἱ ἐκρήξεις αὗται τῆς γενικῆς καταστροφῆς εἶναι φανταστικαὶ μᾶλλον ἢ πραγματικαί: χιλιάδες καὶ μυριάδες ἀνοῦσι κατὰ τὴν νεότητά, καὶ μαραίνονται κατὰ τὸ γῆρας, χωρὶς νὰ γνωρίσωσιν ἄλλα παρὰ οἰκιακὰ δεινὰ, καὶ μετέχουσι τῶν αὐτῶν ἡδονῶν καὶ θλίψεων, κἂν ἐπιεικῆς κἂν σκληροὶ ὦσιν οἱ βασιλεῖς των, κἂν νικῶσι κἂν ἡττῶνται οἱ στρατοὶ τῆς πατρίδος των. Ἐνῶ τὰς αὐτὰς διαταράττουσιν ἐσωτερικοὶ ἀνταγωνισμοί, καὶ πρέσβεις διαπραγματεύονται εἰς ξένας χώρας, ὁ σιδηρουργὸς ἐτι καταγίνεται περὶ τὸν ἀκμωνα, καὶ ὁ γεωργὸς περὶ τὸ ἄροτρον αὐτοῦ: τὰ ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς ἀπαιτοῦνται καὶ ἀπολαμβάνονται, καὶ ἐξακολουθοῦν αἱ εἰς ἐκάστην ὥραν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀνάλογοι ἐργασίαι. »

« Ἄς μὴ μεριμνῶμεν περὶ τῶν ὅσα ἢ οὐδέποτε θέλουν συμβῆναι, ἢ, καὶ ἂν συμβῶσι, θέλουν εἶσθαι ἀνώτερα τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως. Ἄς μὴ ζητῶμεν νὰ τροποποιήσωμεν τὰς κινήσεις τῶν στοιχείων, ἢ νὰ προσδιορίσωμεν τὴν τύχην τῶν αυτοκρατοριῶν. Ἔργον ἡμῶν εἶναι νὰ στοχαζώμεθα τί δύναται νὰ κατορθώσωσιν ὄντα, ὅποια ἡμεῖς ἐνῶ ἕκαστος καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτοῦ εὐδαιμονίας προσπαθεῖ, καὶ τὴν τῶν ἄλλων ζητεῖ κατὰ δύναμιν νὰ ἐπαυξήσῃ. »

« Τὸν γάμον δὴλον ὅτι ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τῆς φύσεως: ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐδημιουργήθησαν νὰ ἦναι οἱ σύντροφοι ἀλλήλων: καὶ διὰ τοῦτο πέποιθα ὅτι ὁ

γάμος πρέπει νὰ συντείνῃ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου. »

« Ἀμφισβᾶλλον, » εἶπεν ἡ βασιλόπαις, « ἂν ὁ γάμος ἦναι ἄλλο τι εἰμὴ εἰς ἐκ τῶν πολυαριθμῶν τρόπων τῆς ἀνθρωπίνου ἀθλιότητος. Ὅταν βλέπω καὶ ἀναλογίζομαι τὰ διάφορα εἶδη τῆς συζυγικῆς κακοδαιμονίας, τὰ ἀπροσδόκητα αἷτια διαρκοῦς ἀσυμφωνίας, τὰς ἀλληλομάχους διαθέσεις, τὰς ἀντιφερομένας δοξασίας, τὰς συγκρούσεις ἐναντίων ἐπιθυμιῶν ὅπου ἀμφοτέροι βιάζονται ὑπὸ σφοδρῶν ὠθήσεων, τὸν πεισματώδη ἀνταγωνισμόν ἀρετῶν ἀσυμφώνων ὅπου ἀμφοτέρους ὑποστηρίζει ἡ συναίσθησις ἀγαθοῦ σκοποῦ, κλίνω κάποτε εἰς τὴν ἰδέαν τῶν αὐστηροτέρων ἠθικολόγων, ὅτι ὁ γάμος συγχωρεῖται μᾶλλον ἢ ἐγκρίνεται, καὶ ὅτι οὐδεὶς περιπλέκεται εἰς τὰ ἀδιάλυτα τοῦ συνοικεσίου δεσμὰ ἐκτὸς διὰ τῆς παραινέσεως ὀρμητικοῦ πάθους, εἰς ὃ παραπολὺ χαρίζομεθα. »

« Ἀημονεῖς, φαίνεται, » ἀπήντησεν ὁ Ρασσέλας, « ὅτι ἀκόμη τώρα παρέστησας τὴν ἀγαμίαν ὡς ἥττον εὐδαίμονα τοῦ γάμου. Ἀμφοτέροι αἱ καταστάσεις ἐνδεχόμενον νὰ ἦναι κακαί, ἀλλ' ἀδύνατον ἀμφοτέραι νὰ ἦναι αἱ κάκισται. Οὕτω πως συμβαίνει πολλάκις, ὅταν ἔχη τις ἐσφαλμένας ἰδέας: ἀμοιβαίως ἀναιροῦσιν ἀλλήλας, καὶ ἀφίνουσι τὸν νοῦν ἀνοικτὸν εἰς τὴν ἀλήθειαν. »

« Δὲν ἠλπίζον, » ἀπεκρίθη ἡ βασιλόπαις, « ν' ἀποδώσης εἰς ψεῦδος τὴν ἐξ ἀδυναμίας προελθούσαν ἀσμφωνίαν μου. Ὁ νοῦς, καθὼς ὁ ὀφθαλμὸς, δυσκολεύεται νὰ παραβάλλῃ μετ' ἀκριβείας ἀντικείμενα εὐμεγέθη καὶ πολυμερῆ. Ὅταν διαμιᾶς βλέπωμεν ἢ ἐννοῶμεν τὸ ὅλον αὐτῶν, εὐκόλως παρατηροῦμεν τὰς μεταξὺ των διαφορὰς, καὶ ἀποφασίζομεν ποῖον τὸ προτιμότερον: ἀλλ' ὅταν πρόκειται περὶ δύο συστηματικῶν, ἐξ ὧν οὐδέτερον ἐμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὑπὸ τινος ἀνθρωπίνου ὄντος καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὰς πολυειδεῖς περιπλοκάς του, τί θαῦμα, ἂν, κατὰ μέρη κρίνουσα περὶ τοῦ ὅλου, λαμβάνω ποτὲ μὲν εἰς τοῦτο, ποτὲ δὲ εἰς ἐκεῖνο κλίσιν καὶ διαθέσιν, ὡς τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο παρίσταται ζωηρότερον εἰς τὴν μνήμην ἢ τὴν φαντασίαν μου; Διαφέρομεν ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν, ἀπαρᾶλλάκτως ὡς διαφέρομεν ἀπ' ἀλλήλων, ὅταν βλέπωμεν μέρος μόνον προκειμένου τινὸς ζητήματος, καθὼς εἰς τὰς πολυμόρφους σχέσεις τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς: ἀλλ' ὅταν βλέπωμεν τὸ ὅλον διαμιᾶς, ὡς εἰς ἀριθμητικούς ὑπολογισμούς, ἅπαντες συμφωνοῦμεν εἰς μίαν κρίσιν, καὶ οὐδεὶς ποτε ἔχει ἀλληλομάχους δοξασίας. »

« Ἄς μὴ προσθέσωμεν, » εἶπεν ὁ βασιλόπαις, « εἰς τὰλλα δεινὰ τοῦ βίου τὴν πικρίαν τῆς ἀμφισβήτη-

σεως, μὴδ' ἄς ἀμιλλώμεθα πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὴν λεπτολογίαν τῶν ἐπιχειρημάτων. Ἐνασχολούμεθα εἰς ζήτησιν, ἐξ ἧς ἀμφοτέροι θέλομεν ὠφεληθῆναι μὲν ἂν ἐπιτύχωμεν, ὑποφέρει δὲ ἂν ἀποτύχωμεν. Ἀρμόζει λοιπὸν νὰ βοηθῶμεν ἀλλήλους. Σὺ βέβαια παραπολὺ σπεύδεις, κατακρίνουσα τὸν γάμον ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἄλυτος:— ἢ τοῦ βίου ἀθλιότης δὲν ἠθέλην ἀποδείξειν ἐπίσης, ὅτι ὁ βίος δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι δῶρον τοῦ Ὑψίστου; Οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ πληθύνωνται διὰ τοῦ γάμου, ἢ νὰ πληθύνωνται χωρὶς αὐτοῦ. »

« Πῶς θέλουν πληθύνεσθαι οἱ ἄνθρωποι, » ἀπήντησεν ἡ Νεκαγία, « δὲν μὲ μέλει, καὶ οὔτε σὲ πρέπει νὰ μέλη. Ἡ παρούσα γενεὰ δὲν κινδυνεύει ποσῶς ν' ἀποθάνῃ ἄνευ διαδόχων: δὲν ἐρευνῶμεν τώρα περὶ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ περὶ ἡμῶν αὐτῶν. »

ΚΕΦΑΛ. Α'. Συνέχεια τῆς περὶ τοῦ Γάμου ἀμφισβήτησεως.

« Ὅ,τι συμφέρει εἰς τὸ ὅλον, » εἶπεν ὁ Ρασσέλας, « συμφέρει καὶ εἰς ἕκαστον αὐτοῦ μέρος. Ἄν ὁ γάμος ἀρμόζῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, δὴλον ὅτι ἀρμόζει καὶ εἰς ἄτομα, καὶ εἶνα πρὸς ἅπαντας ἀγαθός: εἰ δὲ μὴ, χρέος διαρκὲς καὶ ἀναγκαῖον πρέπει νὰ ἦναι τὸ αἷτιον κακοῦ, καὶ τινες πρέπει ἀναποφεύκτως νὰ θυσιάζωνται διὰ τὸ καλὸν τῶν ἐπιλοίπων. Ἐκ τῶν ὅσα εἶπες περὶ τῶν δύο καταστάσεων φαίνεται ὅτι τὰ μὲν τῆς ἀγαμίας δεινὰ ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἶναι ἀναγκαῖα καὶ βέβαια, τὰ δὲ τοῦ συνοικεσίου τυχερὰ καὶ ἀποφευκτά. Τὸ κατ' ἐμὲ, φρονῶ καὶ ἐλπίζω ὅτι ἡ σύνεσις καὶ ἡ καλοἀγαθία δύναται νὰ κάμωσι τὸν γάμον εὐδαίμονα. Ἡ γενικὴ μωρία τῶν ἀνθρώπων εἶναι τὸ αἷτιον τοῦ γενικοῦ παραπόνου. Ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν γίνεται συνήθως ἡ τῶν συζύγων ἐκλογή, τί νὰ ἐλπίσωμεν εἰμὴ ἀποτυχίαν καὶ μεταμέλειαν; ἢ ἀξιολογώτερα αὕτη πασῶν τῶν ἐκλογῶν ποσάκις δὲν γίνεται εἰς ἡλικίαν ἄωρον, ὑπὸ τὴν ἐπιβροχὴν σφοδροῦ πόθου, ἄνευ κρίσεως, ἄνευ προνοίας, ἄνευ ἐρεύνης περὶ συμμορφώσεως δοξασίῶν, περὶ ὁμοιότητος ἡθῶν, ὁρθότητος κρίσεως, ἢ καθαρότητος αἰσθημάτων; »

« Ἡ κοινὴ μέθοδος τῆς ὑπανδρείας εἶναι τοιαύτη. Νέος καὶ νέα, εὐρισκόμενοι κατὰ τύχην, ἢ φερόμενοι διὰ τεχνάσματος, εἰς τὴν αὐτὴν συναναστροφὴν, ῥίπτουσι βλέμματα εἰς ἀλλήλους, προσφέρουσι ἀμοιβαίας περιποιήσεις, ἐπιστρέφουν οἴκαδε, καὶ ὄνειρεύονται ὁ εἰς περὶ τοῦ ἄλλου. Ὅλίγα ἔχοντες νὰ διασχεδάσωσι τὴν προσοχὴν, ἢ νὰ ποικίλωσι τοὺς διαλογισμούς αὐτῶν, δυσαρεστοῦνται μόνον, καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνουν ὅτι ὁμοῦ θέλουν εἶσθαι εὐδαίμονες. Νυμφεύονται, καὶ ἀνακαλύπτουσι τὸ καὶ πρὶν εἰς αὐτοὺς μόνον κεκρυμμένον, ὅτι ἔχουσιν ἀκαταλλήλους διαθέσεις: δαπανῶσι δὲ τὴν ζωὴν εἰς ἐριδας, καὶ μέμφομαι τὴν σκληρότητα τῆς φύσεως. »

« Ἐκ τῶν πρώτων τούτων γάμων προέρχεται ὡσπύτως ἢ τῶν γονέων καὶ τέκνων ἀντιζηλία: οὐδὲς προθυμεῖται νὰ χαρῆ τὸν κόσμον, πρὶν ὁ πατὴρ σέξῃ νὰ παραιτήσῃ αὐτόν: ἀλλὰ μόλις ὑπάρχει τόπος συνάμα διὰ δύο γενεάς. Ἡ θυγάτηρ ἀρχίζει ν' ἀνθῇ πρὶν ἢ μὴτηρ εὐχαριστηθῇ νὰ παρακμάσῃ, καὶ οὐδετέρα δύναται ν' ἀπέχη τοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς ἄλλης τὴν ἀπουσίαν. »

« Βέβαια, ὅλα τὰ δεινὰ ταῦτα ἐμπορεῖ τις ν' ἀποφύγῃ διὰ τῆς περισκέψεως καὶ ἀναβολῆς, ἣτις ἀπαιτεῖται εἰς τοιαύτην ἀμετάκλητον ἀπόφασιν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ποικιλίας τῶν νεανικῶν ἡδονῶν ἢ ζωῆ εἶναι ἀρκετὰ ὑποφερτὴ καὶ χωρὶς τῆς βοηθείας συζύγου. Ὁ χρόνος αὐξάνει τὴν πείραν, καὶ σχέσεις πλέον ἐκτεταμέναι παρέχουσι καλητέρας εὐκαιρίας πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐκλογὴν: ἐν πλεονέκτημα τοῦλάχιστον εἶναι βέβαιον: οἱ γονεῖς θέλουν εἶσθαι καὶ ὁρατῶς πρεσβύτεροι τῶν τέκνων των. »

« Ὅσα τὸ λογικὸν δὲν δύναται νὰ εὕρῃ, » εἶπεν ἡ Νεκαγία, « καὶ ὅσα ἢ πείρα εἰσέτι δὲν ἐδίδαξε, μόνον ἐκ τῶν λεγομένων ὑπ' ἄλλων δύναται νὰ γνωρισθῶσι. Μανθάνω ὅτι οἱ ὄψιμοι γάμοι δὲν εἶναι ὑπερευδαίμονες. Τοῦτο εἶναι ζήτημα πολὺ ἀξιολογώτερον παρὰ ν' ἀμεληθῇ: καὶ πολλάκις ἐπρότεινα αὐτὸ εἰς ἄνδρας προικισμένους μὲ πολλὰς γνώσεις, καὶ συνειθισμένους μετ' ἀκριβείας νὰ παρατηρῶσι. Γενικῶς δὲ ἀπεφάσισα, ὅτι εἶναι κινδυνώδεις εἰς ἄνδρα καὶ γυναῖκα νὰ ἐξαρτῶσιν ἀπ' ἀλλήλων τὴν τύχην των καθ' ὃν καιρὸν αἱ δοξασίαι εἶναι προσδιωρισμέναι, καὶ αἱ ἕξεις στερεωμέναι, ἀφοῦ καὶ τὰ δύο μέρη συνέδεσαν τὰς φιλίας των, ἀφοῦ ἢ ζωῆ ἔλαβε μεθοδικόν τι σχέδιον, καὶ ἀφοῦ ἐνοῦς πολὺν χρόνον ἀπῆλαυσε τὴν θεωρίαν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐλπίδων. »

« Μόλις εἶναι δυνατόν, δύο τινές, βαδίζοντες διὰ τοῦ βίου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς τύχης, νὰ διευθυνθῶσιν ἀμφοτέροι εἰς τὴν αὐτὴν ὁδόν, καὶ σπανίως συμβαίνει ν' ἀφήσῃ οἰοσδῆποτε τὸ μονοπάτιον, τὸ ἐκ τῆς συνηθείας ἀρεστοῦν αὐτῷ γενόμενον. Τὴν νεανικὴν ἐλαφρότητα καὶ ἀστασίαν διαδέχεται μετ' οὐ πολὺ ὑπερηφανία αἰσχυνομένη νὰ ἐνδώσῃ, ἢ πείσμα ἀγαλλόμενον νὰ φιλονεικῇ. Ἀκόμη δὲ καὶ ἂν ἢ ἀμοιβαία ὑπόληψις γενῶν ἀμοιβαίαν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀρέσκειν, ὁ χρόνος, καθὼς τροποποιεῖ ἀμεταβλήτως τὸ ἐξωτερικὸν φαινόμενον, προσδιορίζει ὡσαύτως τὴν διεύθυνσιν τῶν παθῶν, καὶ δίδει ἀκαμφίαν τινὰ εἰς τὰ ἦθη. Ἐξείς πολυχρόνιοι εὐκόλως δὲν ἀποβάλλονται: ὁ ζητῶν νὰ μεταβάλλῃ τὸν ὁρόμον τῆς ζωῆς του πολλάκις ἀγωνίζεται εἰς μάτην, καὶ πῶς νὰ πράξωμεν δι' ἄλλους ὅ,τι σπανίως δύναμεθα νὰ κάμωμεν δι' ἡμᾶς αὐτούς; »

Ἄλλὰ βέβαια, εἶπεν ὁ βασιλόπαις, ὅποταν ἐγώ

ζητήσω γυναίκα, ή πρώτη μου έρευνα θέλει είσθαι, αν στέργη να οδηγηται υπό του όρθου λόγου.

Ούτω πως, είπεν ή Νεκαγία, άπατώνται οι φιλόσοφοι. Χίλιαι οικιακαί άμφισβητήσεις υπάρχουν, τας όποιας ο όρθος λόγος ποτέ δεν έμπορεί να διαλύση.—Ζητήματα δυσεξέταστα και μη υποκείμενα εις την λογικήν περιπτώσεις, όπου κατι πρέπει να γένη, και όπου όλίγα δύνανται να λεχθώσι. Στοχάσου την κατάστασιν των ανθρώπων, και ίδε πόσον όλίγοι ενεργούσιν, εις οιασδήποτε περιστάσεις, είτε μεγάλας είτε μικράς, παρόντας εις τον νοϋν αυτών έχοντες όλους τους λόγους των πράξεών των. Αθλιον και τρισάθλιον ήθελεν είσθαι το άνδρόγυνον, το καταδικασμένον να εξισάζη πᾶσαν πρωίαν δια του όρθου λόγου όλας τας οικιακάς λεπτομερείας.

Όσοι νυμφεύονται προβεβηκότες, πιθανόν μεν ότι αποφεύγουν τας έπεμβάσεις των τέκνων των· αλλά κινδυνεύουν ν' άρήςωσιν αυτά, άμαθη και άδοθήητα, εις το έλεος κηδεμόνος· ή, αν αυτό δεν συμβή, πρέπει τουλάχιστον να εξέλθωσι της ζωής πριν ιδωσι τα φίλτατα άποκαταστημένα εν τω κόσμω.

Έκ των τέκνων αυτών, αν έχωσιν όλιγωτέρους φόβους, έχουσι και όλιγωτέρας έλπίδας· χάνουσι δε, χωρίς άνταμοιβής τινος, τας εύφροσύνας του πρωίμου έρωτος, και το πλεονέκτημα εύκάμπτων ήθών, και νοϋν δεκτικων νέων έντυπώσεων. Η μακρά συμβίωσις εξαλείφει τας άνομιότητας, ως τα μαλακά σώματα, δια συνεχούς τριβής, συσχηματίζουσι προς άλλήλας τας έπιφανείας των.

Φρονώ ότι όσοι νυμφεύονται άργά ήδύνονται μάλλον με τα τέκνα των, όσοι δε πρώιμα με τας συζύγους των.

Η ένωσις των δύο τούτων αισθημάτων, είπεν ο Ρασέλας, ήθελεν επιφέρει παν το ποθούμενον. Ίσως υπάρχει καιρός, καθ' όν ο γάμος ήδύνατο να ένωση αυτά· καιρός κατάλληλος εις την μόρφωσιν και αγαθοϋ πατρός και αγαθοϋ συζύγου.

Πᾶσα ώρα, άπεκρίθη ή βασιλόπαις, με πείθει περι της όρθότητος του λεγομένου παρὰ του Ίμλάκου, "Οτι ή φύσις θέτει τα δώρα της δεξιόθεν και άρισερόθεν. Αί καταστάσεις εκείναι, αίτινες κολακεύουσι την έλπίδα και έλκύουσι τον πόθον, είναι τοιαῦται, ώστε, πλησιάζοντες εις την μίαν, άπομακρυνόμεθα της άλλης. Υπάρχουσιν αγαθά τόσοσ άντίθετα, ώστε δεν δυνάμεθα να πιάσωμεν αυτά διαμιάς· αλλά, δια της υπερβολικής προσοχής, ενδέχεται να περάσωμεν μεταξύ των παραπολύ μακράν εξ άμοτέρων, και να μη πιάσωμεν μήτε το έν μήτε το άλλο. Τούτο είναι πολλάκις το αποτέλεσμα της μακροχρονίου σκέψεως· ουδέν πράττει ο ζητών να πράξη μάλλον παρ' όσον εις την ανθρωπότητα συγχωρείται. Μη πε-

ριμένης εναντίας ήδονάς. Έκ των προκειμένων αγαθών εκλεξον, και εύχαριστήσου. Δεν έμπορεί τις ένταυτῷ να γεύηται τους καρπούς του φθινοπώρου, και να έντροφα εις την εύωδίαν του έαρος· δεν έμπορεί συγχρόνως να γεμίση το ποτήριόν του εκ της πηγής και εκ των εκβολών του Νείλου.

Ο ΣΙΑΗΡΟΥΣ ΑΙΩΝ.

Ο ΗΣΙΟΔΟΣ, μετά την περιγραφην του χρυσου, του αργυρου, του χαλκου, και του ήρωϊκου αιώνος, αρχίζει τον σιδηρουν, και εικονίζει αυτον ως επομένως—

Ουτε ήμεραν, ουτε νύκτα, παύουσι οι άνθρωποι από τους κόπους και τας άλμυράς φροντίδας, μολοντι μετά των δεινῶν εύρίσκονται και αγαθά τινα συμμιγμένα. Μεγάλη διαφωνία υπάρχει μεταξύ γονέων και παιδων, ξένων και ξενοδόχων, φίλων και συγγενῶν, ουδ' άκμάζει πλέον ή μεταξύ αδελφῶν φιλόστοργος άγάπη, καθως πρότερον. Τα τέκνα ατιμάζουσι τους γηραλέους γονείς των, και λαλοῦσι προς αυτους περιφρονητικῶς, άμεριμνῶντες και μη φοβούμενοι την ένδίκην των θεῶν, ουτε αποδίδουσι εις αυτους τα θρηπτήρια. Είναι εκδοτοι εις τον πόλεμον, και καταστρέφουσι άλλήλων τας πόλεις. Ο εύρομος, ο δικαίος, και ο αγαθός δεν έχουσι υπόληψιν οι εργάται της άδικίας και οι ήβρισται άπολαύουσι πλειότεραν τιμήν. Δικαιοσύνη και υιδώς δεν φαίνονται. Ο κακός βλάπτει τον καλύτερον, συκοφαντῶν αυτον, και μετ' έπιτοκίας επιβεβαιῶν την συκοφαντίαν του. Ο φθόνος συνοδεύει τους άθλιους θνητους ενῶ διαβαίνουσι την κοιλάδα ταύτην του κλανθμῶνος, « δυσκέλαδος, κακόχαρτος, στήνερότης.» Η Αιδώς και ή Νέμεσις, μη δυνάμεναι πλέον να συγκρατοικῶσι μετά των ανθρώπων, άφου κατήρησαν εις τοιαύτην έλεεινήν κατάστασην, καλύψασαι με λευκά ιμάτια τα ώραία σώματά των, επέστρεψαν εις τοις άθανάτους, εξ ὧν ήλθον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ. Άρ. 1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ καλείται Έβραϊστί Μισραϊμ, από τον δεύτερον υιον του Χαμ, Γεν. 1. 6, θεν το σημερινόν Άραβικόν όνομα Μισήρ· ποιητικῶς δε ονομάζεται Γη του Χαμ, και Ραάβ, (ήγουν ή υπερήφανος.) Η έκτασις της Αιγύπτου ήτο σχεδόν ίση με την κοιλάδα του Νείλου ποταμου, από 21° Β. Π. έως εις την Μεσόγειον Θάλασσαν. Αυτη δε ή κοιλάς άλλου μεν είναι πλατεία, άλλου δε στενωπάτη, έως εκεί όπου διαιρείται ο ποταμός εις έπτά εκβολάς, σχηματίζων ουτω το λεγόμενον Δελτα της Αιγύπτου, καθῶ, δηλονότι, τριγωνοειδές. Ηροδ. Β'. 16. Εις δε τα πλησίον της Μεσογείου Θάλασσης μερῆ ή Αιγυπτος εκτείνεται και προς ανατολάς και προς δυσμάς του Δέλτα· προς μεν ανατολάς έως εις τον Ισθμόν της Σουέζης, προς δε δυσμάς εις διάστημα άπροσδιόριστον και κατά διαφόρους εποχάς διαφέρον.

Ο μόνος ποταμός της Αιγύπτου είναι ο Νείλος, ένιστε καλούμενος κατ' εξοχήν ο ποταμός. Υπερεκχύνεται δε κατ' έτος μετά την διάλυσιν της χιόνος εις τα όρη της Σελήνης, θεν πηγάζει, και εξαπλώνει τα ύδατά του εις σχεδόν όλους τους καλλιεργημένους άγρους της Αιγύπτου, γινόμενος αίτιος της εύκαρτίας, δι' ήν πρό αιώνων φημίζεται ο τόπος ούτος· διότι ή Αιγυπτος ως επί το πλείστον δεν έχει βροχήν, Ζαχ. ιδ'. 18. "Οθεν ή στέρσις της έτησίου ταύτης πλημμύρας επιφέρει τας δεινότερας συνεπείας, και οι προφήται, προσημνουν αυτην ένιστε εις τους Αιγυπτίους ως εκ Θεου παιδείαν δια τας άμαρτίας των. Ησα. υ'. 5, 6. Ίεζεκ. λ'. 12.

Εις όσα μέρη δεν φθάνει το ύδωρ του Νείλου φυσικῶς, μεταχειρίζονται μηχανάς δια να σηκῶνσιν αυτο από διώρυγας, και να ποτίζωσι τους άγρους· αυται δε αι μηχαναι εκινούνο ένιστε δια των ποδῶν ανθρώπων. "Οθεν ή έν Δευτ. ιδ'. 10, 11, σύγκρισις μεταξύ της Αιγύπτου και της γῆς Χαναάν.

Η Αιγυπτος μέχρι της σημερον παράγει πληθος σίτου, όρῦζιον, φοίνικας, σύκα, άμύγδαλα, βαμβάκιον, κτλ. κτλ.

Διαίρεσις. Η Αιγυπτος εδαιρείτο τοπαλί εις τρία μέρη, την Κατωτέραν δηλ. ή Βόρειον Αιγυπτον, την Μέσην Αιγυπτον, ονομαζομένην και Έπτανημίδα και Έπτάπολιν, και την Άνωτέραν ή Νότιον Αιγυπτον, λεγομένην και Θηβαίδα, και Έβραϊστί Παθρός.*

Η έρημος Σούρ, εις ήν έφυγεν ή Άγαρ, (Γεν. ιστ'. 7), εκειτο εις τα ανατολικά όρια της Αιγύπτου μεταξύ της Μεσογείου και της Έρυθρῆς Θάλασσης. Αναφέρεται δε πολλάκις εις τας Γραφάς.

Η γῆ Γεσεν ήτο το μέρος της Αιγύπτου, το όποιον ο Ίωσήφ διώρισε δια τον πατέρα και τους αδελφούς του, και εκειτο πιθανῶς μεταξύ της έρήμου Σούρ και της Πηλουσιακής εκβολῆς του Νείλου. Η έπαρχία αυτη ήτο, (καθῶς είναι και την σημερον υπό το όνομα Σουρικιέ), το καλύτερον μέρος της Αιγύπτου· τ' άφθόνως παράγουσα όλα τα προϊόντα, όσα οι Ισραηλίται ένθυμήθησαν εις την έρημον με τόσοσ δυνατήν επιθυμίαν. Ονομάζετο δε και γῆ Ραμεσσή από την Ραμεσσή πόλιν, την όποιαν εκτισαν οι Ισραηλίται δια τον Φαραῶ. Ίεζοδ. α. 11.

ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.

- 1. Η Σιν, ή Σαίν, (το Πηλούσιον των Έλλήνων, εκειτο επί της Θάλασσης, κατά την ανατολικωτέραν εκβολήν του Νείλου. Ονομάζεται Ίεζεκ. λ'. 15,) « ισχύς Αιγύπτου,» και ήτο τωόντι ως εκ της θέσεώς της πύλη της Αιγύπτου προς ανατολάς.
2. Ών, Βεθαέμας, Ηλιούπολις. Τα τρία ταῦτα όνόματα είναι συνώνυμα, και την αυτην πόλιν δηλοῦσι, επειδη Ών εις την Αιγυπτιακήν διάλεκτον και Σέμερ εις την Έβραϊκήν σημαίνουν ήλιον. Η πόλις εκειτο προς ανατολάς του Νείλου πέντε περίπου μιλια μακράν από το σημερινόν Κάϊρον. Ο πενθερός του Ίωσήφ ήτον ιερεύς της πόλεως ταύτης, Γεν. μα. 45. Και ή Ηλιούπολις ήμνήσθη μεν κατά την εις Ίερεμ. μγ'. ν'. 45 προφητείαν, σίζονται δε εις την Ρώμην τινές από τους όβελίσκους και στύλους αυτης.

* Ηολλάκις θμωσ ή Έπτανημις ή Έπτάνομος ήνοτο με την Θηβαίδα, και αι δύο όμοῦ εκαλοῦντο Άνωτέρα Αιγυπτος.

† "Εν τῇ βελτιστῇ γῆ." Γεν. μζ'. 6, 11.

‡ Ών εστιν Ηλιού πόλις έν Αιγύπτῳ, ήν και αυτην ήκοδόμησαν οι υιοί Ισραήλ, κατά τους Ο'. το γάρ Έβραϊκόν ουκ έχει· και εικότως· προῦπήρχε γάρ της εισόδου των υίων Ισραήλ, και ήν γε αυτης ιερεύς ο της Άσενέκ πατήρ. Εύσεβ. Όνομαστ.

3. Η Βούβαστος, (Έβρ. Φιβέσεθ,) επίσημος δι' ώραίον τινα ναόν της Βουβάστιος, ήτοι Άρτέμιδος, Ηροδ. Β'. 137, αναφέρεται, Ίεζεκ. λ'. 17, μεταξύ των πόλεων της Αιγύπτου, αίτινες έμειλλον ν' αφανισθῶσιν υπό των Βαβυλωνίων. Σίζονται δε έρείπια αυτης λαμπρά και εκτεταμένα.

4. Ραμεσσή, πόλις όγυρά, κτισθεϊσα υπό των υίων του Ίσραήλ. Εκειτο δε πιθανῶς πλησίον εις τας Πικράς Αίμνας, όπου μετά ταῦτα ή Ηρωπόλις.

5. Η Φιθῶμ, κτισθεϊσά όμοίως υπό των Ισραηλιτῶν, αναφέρεται εις Ίεζοδ. α. 11, άλλ' ή τοποθεσία της δεν γνωρίζεται άκριβῶς. Καί αυται μεν προς ανατολάς του Νείλου. Έντός δε του Δέλτα

6. Η Τάνις, (Έβρ. Γσοάν,) πόλις αρχαιοτάτη, (Άριθ. ιγ'. 22,) κειμένη προς ανατολάς της Τανιτικῆς εκβολῆς του Νείλου. Υπήρχε πόλις βασιλική, Ησα. υ'. 11, 13, λ'. 4, και πιθανῶς ήτον ή μητρόπολις του Φαραῶ εκείνου, έμπροσθεν του όποιου ο Μωϋσῆς ενήργησε τα θαυμάτα του. Παρ. Ψαλ. οζ'. [ση]. 12, 43. Σίζονται δε και της Τάνεως πολλά έρείπια, ως όβελίσκοι και στυλοι σκεπασμένοι με ιερογλυφικά, και ή θέσις ονομάζεται υπό των Άράβων Σάν.

7. Η Τάφνας, όχι μακράν του Πηλουσιου. Ονομάσθη δε υπό των Έλλήνων Δάφνη. Εις ταυτην κατέφυγον οι Ιουδαίοι μετά την άλωσιν της Ιερουσαλήμ υπό των Χαλδαίων, λαθόντες όμοῦ και τον προφήτην Ίερεμίαν. Ίερ. μγ'. [ν']. 7. Ένταῦθα ήτον οικία του βασιλέως Φαραῶ, εδ. 9. Καί φαίνεται από Ίεζεκ. λ'. 18, ότι ήτο πόλις σημαντική.

Προς δυσμάς δε του Νείλου ήτον.

8. Η Άλεξάνδρεια, πόλις διάσημος εις την έξω ιστορίαν και δια την παιδείαν και δια το εμπόριον, θεμελιωθεϊσα υπό του Μεγάλου Άλεξάνδρου 332 περίπου έτη π. Χ. Ητο δε και βασιλεύουσα πόλις των Πτολεμαίων, άλλ' αναφέρεται μόνον έν παρῶρ εις την Νέαν Διαθήκην. Παρξ. στ'. 9, ιη. 21, και κ'. 6.

ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΑΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.

(Έπτανομιδος, σημερον δε Ούοστάνι.)

1. Η Μέμφις, Έβρ. Μώφ και Νώφ,* μητρόπολις της Μεσαίας Αιγύπτου, 15 μιλια προς νότον του Παλαιου Κάϊρου, επί της δυτικῆς όχθης του Νείλου, ήτο πόλις αρχαιοτάτη, και κατά τους αρχαίους ιστορικούς 160 στάδια κατά την περιφέρειαν. Άλλ' υπέπεσαν εις την καταδίκην του Ύψιστου, Ησα. υ'. 13, Ίερ. β'. 16, και είναι τώρα σωρός έρειπίων.

2. Η Χανές αναφέρεται εις Ησα. λ'. 4, κατά το Έβραϊκόν κείμενον, ως πόλις εις ήν εστάλησαν πρέσβεις, και εκ τούτου συμπεραίνεται ότι ήτο και αυτη ποτε μητρόπολις. Η όμοιότης των ονομάτων κάμνει να υποπτευθῶμεν ότι αυτη ήτον ή Άνωσις του Ηροδότου, Β'. 137. την όποιαν αναφέρει ως πατρίδα τυφλού τινος βασιλέως Άνωσιος.

ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΩ ΑΙΓΥΠΤΟΥ, Η ΘΗΒΑΙΔΟΣ,

(Έβρ. Παθρός.)

1. Η Νώ Άμμων, (Έλλ. Θῆβαι ή Διόπολις, μητρόπολις της Νοτίου Αιγύπτου, εθεωρείτο παρὰ των Αιγυπτίων ως ή άρ-

* Καί τα τρία ταῦτα όνόματα παράγονται άγαμφθόως από το Κοπτικόν ΜΕΝΟΥΦ. Οί δε Άραβες Γεωγράφοι παριστάνουσι το όνομα της πόλεως ταύτης, Μένφ.

† Κατά τους Ο'. Παθουρῆς, Ίεζεκ. κθ'. 14, λ'. 14.

χαιοτάτη πόλις τοῦ κόσμου. Ἐκεῖτο ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Νείλου εἰς 26' περίπου βορείου πλάτους. Ἔῤχε δὲ περιφέρειαν 23 μιλίων, καὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν πυλῶν ὀνομάσθη καὶ Ἐκατόμυλος. Ἐκτός δὲ τοῦ τείχους περιεκυκλοῦτο καὶ μὲ διώρυγας, ὡς φαίνεται ἀπὸ Ναούμ γ'. 8. Μεταξὺ τῶν μεγαλοπρεπεστάτων αὐτῆς ἐρείπιων εὐρίσκονται τὴν σήμερον τέσσαρα χωρία, Λουξὸρ, Καρνάκ, Μεδινέτ Ἀβού, καὶ Γορνού.

2. Ἡ Συήνη (Σουήνη, Σοήνη), ἐκεῖτο εἰς τὸ νότιον σύνορον τῆς Αἰγύπτου. Ὅθεν δ' Ἰεζεκιήλ, διὰ νὰ παραστήσῃ ὄλην τὴν ἔκτασιν τῆς Αἰγύπτου, λέγει, κεφ. λ'. εἰδ. 6, «ἀπὸ Μαγδωλοῦ* ἕως Σουήνης.» Ἐνταῦθα εὐρίσκοντο τὰ λιθοτομεία, ἐξ ὧν οἱ Αἰγύπτιοι ἔκοπτον τοὺς ὀβελίσκους καὶ τὰ κολοσσαία τῶν ἀγάλματα. Τὴν δὲ σήμερον καλεῖται Ἀσουάν.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑἰΓΥΠΤΟΥ.

Ἡ Αἰγύπτου ἑκατοικίθη κατ' ἀρχὰς παρὰ τοῦ Μισραΐμ καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ· ὅθεν καὶ ἔλαβεν, ὡς προείπαμεν, τὴν Ἑβραϊκὴν ὀνομασίαν τῆς, καθὼς καὶ τὴν Ἀραβικὴν. Φυλάξαντες δὲ οὗτοι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν καὶ τοὺς ἰδίους τῶν ἀρχηγῶς ἑκατὸν περίπου ἔτη, ἐνίκηθησαν μετὰ ταῦτα παρὰ τῶν ἐξ Ἀραβίας (ἢ Βαβυλωνίας) Ποιμένων λεγομένων βασιλέων. Ὁ τοῦ Ἀβραάμ σύγγρονος Φαραὼ ἦτο πιθανῶς εἰς ἕκ τῶν βασιλέων τούτων. Ἐξουσιασάντες δὲ οὗτοι τὸν τόπον 200 ἔτη, ἐδιώχθησαν παρὰ τοῦ Ἀμώσεως.

Ὁ περίφημος Σέσωστρις πιθανῶς ἦτο διάδοχος τοῦ τυραννικοῦ ἐκείνου Φαραὼ, ὅστις ἐπνίγη εἰς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν· κατ' ἄλλων γνώμην ὅμως ἦτον ὁ ἴδιος· τοῦλάχιστον ἐζήσε πλησίον εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἧτοι περὶ τὰ 1500 ἔτη π. Χ.

Ὁ Σολομὸν ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα ἐνὸς τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου.

Ἐπὶ Ῥοδοῦ, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὁ Σησάκ, βασιλεὺς Αἰγύπτου, ἐξεστράτευσεν ἐναντίον τοῦ Ἰσραὴλ μὲ πολλὸ πλῆθος (Β'. Παρ. ιβ'). καὶ ἐπόρθησε τὴν Ἱερουσαλήμ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἐζεκιῦ ὁ Σῶν, ἧτοι Σαβακῶς, βασιλεὺς τῶν Αἰθίοπων, ἐκυρίευσεν τὴν Αἰγύπτου, (Ἡρόδ. Β'. 137-140,) καὶ ἔκαμε συμμαχίαν μὲ τὸν Ὡσηθ, ἔσχατον βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ. Δ'. Βασ. ιζ'. 4.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Σεθῶ, διαδόχου τοῦ Σαβακῶ, εἰσέβαλεν ὁ Σαναχερίθ, βασιλεὺς τῆς Ἀσσυρίας, εἰς τὴν Αἰγύπτου. Ἡρόδ. Β'. 141.

Ὁ Νεκὸς (Ἡρόδ. Β'. 168,) ἢ Νεχαῶ, υἱὸς τοῦ Ψαμμητίχου, ἠγμαλώτισε τὸν Ἰωάχαζ, βασιλέα τοῦ Ἰούδα, καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὴν Αἰγύπτου. Δ'. Βασ. κγ'. 29, Β'. Παρ. λε'. 20. Οὗτος ἤρχισε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου, τὴν μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσης διώρυγα, καὶ ἀπώλεσεν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο 120,000 ἀνθρώπους.

Ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Ναβουχοδονόσορ, βασιλεὺς τῆς Ἀσσυρίας, ἀφήρσεν ἀπὸ τὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου ὅλας τὰς εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ Συρίαν κατακτήσεις του, «καὶ οὐ προσέθετο ἔτι βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐξελεθεῖν ἐκ γῆς αὐτοῦ, ὅτι ἔλαβε βασιλεὺς Βαβυλωνῶν ἀπὸ τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου ἕως τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου πάντα ὅσα ἦν τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου.» Δ'. Βασ. κδ'. 7.

Καὶ ὁ Κύρος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Αἰγύπτου, ἀλλ' ἢ δύναιμι καὶ ἀνεξαρτησία τῆς κατεστράφησαν ἐντελῶς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Καμ-

θούτου περὶ τὰ 526 π. Χ., καὶ οὕτως ἐπληρώθησαν αἱ ἐναντίον τοῦ διεφθαρμένου τούτου βασιλείου προφητεῖαι. Ἱερ. μδ'. [να.] 30, μστ'. κστ'. 25, 26, Ἰεζεκ. κθ'. λ'. 13-15, Ἡσα. ιθ'.

Ἡ Αἰγύπτου ἔμεινεν ὑποτελής εἰς τὴν Περσίαν μέχρι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις τὴν ἐκυρίευσεν 322 ἔτη π. Χ. Διάδοχοι δὲ αὐτοῦ ἦσαν οἱ περιβόητοι Πτολεμαῖοι, οἵτινες ἐβασίλευσαν ἕως τὰ 30 π. Χ. ὅτε ἡ Αἰγύπτου κατεστάθη πλέον ἐπαρχία Ῥωμαϊκῆ.

Αἰθιοπία.

Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπεδίδετο εἰς τινα μέρη τῆς Ἀσίας. Ἐρχόμεθα δὲ τώρα νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς κυρίως Αἰθιοπίας, κειμένης πρὸς νότον τῆς Αἰγύπτου, καὶ περικλειούσης τὴν σημερινὴν Νουβίαν καὶ Ἀβυσσινίαν. Εἶναι δὲ τόπος βουνώδης, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀναφέρονται «οἱ ποταμοὶ τῆς Αἰθιοπίας,» Σοφον. γ'. 10, Ἡσα. ιθ'. 1.

Μέρος τῆς Αἰθιοπίας, εἶδος νήσου περικυκλούμενον ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς Ἀσταβόραν καὶ Ἀστουσάπην, κλάδους τοῦ Νείλου καὶ τοὺς δύο, ὀνομάζετο παρὰ τῶν Ῥωμαίων Μερῶν. Ἐνταῦθα ἐβασίλευεν ἡ Κανδάκη.* Πραξ. ἡ. 27.

Οἱ ἀναφερόμενοι εἰς Ἡσα. μέ. 14, Σαβείμ, ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἄνθρωποι ἰερατοῦκον, ὡς φαίνεται, μέρος τῆς Αἰθιοπίας, καὶ ἴσως ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Σαθά υἱοῦ τοῦ Χούδ, Γεν. ι'. 7, καὶ ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν τῶν ἀπὸ αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ Αἰθιοπία ὄλη ὀνομάζεται Ἑβραϊστὶ Χούδ ἀπὸ τὸν πατέρα αὐτοῦ.

Τὸ ἔθνος, τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰεζεκιήλ λεγόμενον Χούδ, (λ'. 5,) καὶ οἱ εἰς Β'. Παρ. ιβ'. 3 ἀναφερόμενοι Τριπολοδοῦται ὑποθέτονται ὅτι ἦσαν φυλαὶ Αἰθίοπων.

ΒΟΡΕΙΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

1. Αἰθίοπη. Ἡ Αἰθίοπη ἐκεῖτο πρὸς δυσμὰς τῆς Αἰγύπτου, ἐκτεινομένη ἕως εἰς τὴν μεγάλην Ἐρημον. Οἱ Αἰθίοποι, (Ἑβρ. Λουθιμ καὶ Λαεθιμ), ἀναφέρονται εἰς Β'. Παρ. ιβ'. 3, ιστ'. 8, Ναούμ, γ'. 9, Δαν. ια'. 43.

2. Ἡ Μαυριτανία (Ἑβρ. Φούτ), ἀνταποκρινόμενη σχεδὸν μὲ τὸ σημερινὸν Μορόκκον, ἑκατοικίθη ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Φούτ, υἱοῦ τοῦ Χάμ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰωσήπου, Ἀρχ. Ἰουδ. Α'. 6. Καὶ ὁ Πλίνιος, (Φυσ. Ἰστ. Ε'. 1,) μνημονεύει ποταμὸν τῆς Μαυριτανίας, ὀνομαζόμενον Φούτ. Ἰδὲ Ἱερ. μστ'. 9, Ἰεζεκ. κζ'. 10, λ'. 5, λθ'. 5, καὶ Ναούμ γ'. 9, εἰς τὸ Ἑβραϊκόν, διότι εἰς τὰς Ἑλληνικὰς μεταφράσεις συμπεριλαμβάνεται τὸ ἔθνος τοῦτο ὑπὸ τὸ γενικώτερον ὄνομα Αἰθίοποι.

3. Ἡ Κυρήνη (ἐπαρχία καὶ πόλις ἐκεῖτο παρὰ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν, πρὸς ἀνατολὰς τῆς μεγάλης Σύρτιδος. Ἀνταποκρίνεται δὲ μὲ μέρος τῆς σημερινῆς Τριπόλεως, καὶ δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς μέρος τῆς Αἰθιοπίας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Νέας Διαθήκης ἑκατοῦκον εἰς τὴν Κυρήνην πολλοὶ Ἰουδαῖοι. Κυρηναῖος ἦτον ὁ Σίμων, ὅστις ἔφερε τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ. Μεταξὺ τῶν πρώτων Χριστιανῶν ἀναφέρονται καὶ Κυρηναῖοι. Πραξ. ια'. 20, ιγ'. 1.

Πρὸ τοῦ ἀγαπισμοῦ ὑπόκειται ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρὸ τῆς δόξης προπορεύεται ἡ ταπεινότης.

* Regnare (in Meroë) feminam Candacem, quod mōmen, multis jam annis, ad reginas transit. Plin. Nat. Hist. vi. 35.

+ Μὲ τούτο συμμαρτυρεῖ καὶ ὁ Πατὴρ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας λέγων, «Οἱ δὲ Αἰθίοποι οὗτοι λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων.» Ἡρόδ. Γ'. 20.

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ, ΤΗΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΑ ΗΘΗ, ΚΑΙ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

Αἱ κατακτήσεις τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου θαυμασίως ἐπενηργήσαν εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν φιλολογίαν, τὰ ἦθη, καὶ τὴν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων. Κατὰ συνέπειαν αὐτῶν ἠνεώχθη μετ' οὐ πολὺ ἄμεσος συγκοινωνία πρὸς τὴν Ἰνδίαν, τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας, καὶ τὸ μεσημβρινὸν παράλιον τῆς Ἀφρικῆς. Ἀμέτρως δ' ἐπεκταθεῖσαι αἱ τῶν Ἀσιαῶν καὶ Αἰγυπτίων Ἑλλήνων ἐμπορικαὶ πράξεις ταχέως ἠλάττωσαν τὸν σχετικὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἀξιολογίαν τῶν τῆς Εὐρώπης Ἑλληνίδων πολιτειῶν· καὶ συγχρόνως, ἡ στάσιμος θέσις τούτων ἐφαίνετο παρακμὴ ὡς ἐκ τῆς ταχέως αὐξήσεως τοῦ κράτους καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἰκανὸν ἐμπόριον ἤρχισε νὰ ἐνεργῆται κατ' εὐθείαν ὑπὸ ταύτης πρὸς τὰς μεγάλας ἐμπορικὰς ἀποθήκας τῆς Ἀνατολῆς, ἐξ οὗ πρότερον ἀπελάμβανον μεγάλα κέρδη οἱ τῆς Εὐρώπης Ἑλληνες διὰ τῶν ἐμμέσων ὁδῶν του. Ἄμα ἐφθασεν ἡ Ῥώμη εἰς βαθμὸν τινα δυνάμεως, οἱ κάτοικοί τῆς ἐμπορεύοντο πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως πολιτικῶν σχέσεων μεταξὺ Ῥώμης καὶ Ῥόδου ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἑκατονταετηρίδας πρὸ τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς. Ἀμφιβολία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ὅτι ὁ μεταξὺ τῶν δύο πολιτειῶν σύνδεσμος ἀρχὴν ἔλαβεν ἐκ τῶν συμφερόντων τοῦ ἐμπορίου. Ἠνοίγοντο δὲ νέα δρόμοι ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, καθ' ὅσον αἱ ἄμεσοι συγκοινωνίαι ἠλάττωνον τὴν δαπάνην τῆς μετακινήσεως. Ἡ αὐξήσις τοῦ ἐμπορίου κατέστησε τὴν πειρατεῖαν ἐπικερδῆς ἐνασχόλημα· κηρύραχοι καὶ ἐμποροὶ ἠναγκάζοντο νὰ θαλασσοπλοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν κρατικῶν πολιτειῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς περιουσίας τῶν ἀπὸ ἀδικίαν καὶ ἀρπαγῆν. Αἱ μεταβολαὶ δὲ αὐταὶ εἰς τὰ τοῦ ἐμπορίου ἀπέβησαν κατὰ πάντα τρόπον ἐπιζήμια εἰς τὰς μικρὰς δημοκρατίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος· καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ Ῥόδος ταχέως κατέλαβον τὴν θέσιν, ἧτις κατέχετό ποτε ὑπὸ τῆς Κερύνθου καὶ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ φιλολογία παντὸς λαοῦ εἶναι τόσον σφιγκτὰ συνδεδεμένη μετὰ τῶν τοπικῶν περιστάσεων, αἵτινες ἐπενεργούσιν εἰς τὴν ἀνατροπὴν, τὴν φιλοκαλίαν, καὶ τὰ ἦθη, ὥστε δὲν δύναται ποτε νὰ μεταφρευθῆ χωρὶς νὰ ὑποπέσῃ εἰς σημαντικὴν ἀλλοίωσιν. Οὐδὲν ἄρα θαῦμα ὅτι ἡ φιλολογία τῶν Ἑλλήνων, μετὰ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐπικρατείας τῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὑπέφερα μεγάλην τινὰ μεταβολὴν· ἀλλὰ φαίνεται πῶντι ἀξιοσημείωτον, ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐσάθη πάντοτε βλαβερὰ εἰς ὅλας τὰς ἰδιαιτέρας καλλιὰς τῆς. Εἶναι δ' ἐνταυτῷ παραδόξον, ὅτι τῶν ὀλίγων ἐνησυχολήθησαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν γνώσεων, ὅσας κατεῖχον τὰ Ἀσιατικὰ ἔθνη. Ἡ θέσις καὶ τὰ συμφέροντα τῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου Ἑλλήνων πολλοὺς ἀναμ-

φιδῶς ἠνάγκαζον νὰ μανθάνωσι τὰς γλώσσας τῶν χωρῶν ὅπου κατόκουν, καὶ ἡ φιλολογία τῆς Ἀνατολῆς ἐξετίθετο εἰς τὴν ἐρευνὰν τῶν. Ὀλίγον ὅμως φαίνεται ὅτι ὠφελήθησαν ἐκ τούτων τῶν πλεονεκτημάτων. Ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν μικρὰς προσθήκας ἔκαμαν εἰς τὰς εἰδήσεις, τὰς ἤδη συνθηροισμένας ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Κτησίου, καὶ τοῦ Ξενοφῶντος· διὰ τῆς ὑπεροπτικῆς δὲ ταύτης ἀμελείας τῶν ξένων γραμμάτων ἐγένεον αἵτιοι τοῦ νὰ στερηθῶσιν οἱ νεώτεροι παντὸς ὑπομνήματος τῶν κρατικῶν καὶ πεπολιτισμένων ἔθνων, ἅτινα ἤκαμαζον ἐνῶ ἡ Ἑλλὰς ἦτον εἰς βάρβαρον κατάστασιν. Αἱ οἱ Μακεδόνες ἢ οἱ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο τὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς περιφρονήσεως, ὅσην ἔδειξαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὰ ὑπομνήματα τῶν Φοινίκων, Περσῶν, καὶ Αἰγυπτίων, πιθανὸν ὅτι ὀλίγα μόνον λείψανα τῆς μεταγενεστέρας Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἤθελον φθάσει μέχρις ἡμῶν. Εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ Ἀραβες, ὑποτάξαντες τοὺς Σύρους καὶ Αἰγυπτίους Ἕλληνας, παρημέλησαν τὴν γλώσσαν καὶ τὴν φιλολογίαν τῶν, τὰ ἀποτελέσματα ταύτης διαγωγῆς ἐγένεον αὐστηρῶς ἐπιστηθῆτά.

Τῶν Πτολεμαίων, τῶν Σελευκιδῶν, καὶ τῶν βασιλέων τῆς Περγᾶμου ἡ μεγαλοδωρία ταχέως ἔκαμε τὰς πρωτεύουσας τῶν ἡμαυρώσεωσι τὴν φιλολογικὴν δόξαν τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἐξοχοὶ ἄνδρες τῆς Εὐρώπης ἐζήτουν τὴν τύχην αὐτῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν· ἀλλ' ἐνῶ μετεφύτευον τὴν ἰδίαν αὐτῶν μεγαλοφυΐαν, ἠδυνάτουσαν νὰ μεταφρευθῶσι καὶ τὰς περιστάσεις, αἵτινες ἐδημιούργησαν καὶ ἔθρυσαν αὐτήν. Ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Συρίᾳ, ἡ Ἑλληνικὴ φιλολογία ἀπώλεσε τὸν ἰδιαιτέρον ἐθνικὸν χαρακτήρα τῆς· καὶ ἡ ἐξοχος, θαυμαστὴ ἐκείνη ἀφέλεια εἰς τὸν εἰκονισμὸν τῆς φύσεως, ἧτις ἦτο θέλητρον καὶ χαρακτηριστικὸν τῆς ἀρχαιοτέρας ἡλικίας τῆς, δὲν μετώκησε ποτέ. Ἡ ἔλλειψις αὕτη εἶναι μάλιστα τὸ κυριώτερον σημεῖον, τὸ διακρίνον τὴν φιλολογίαν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Μακεδονικῆς περιόδου· ἦτο δὲ φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῆς διαφόρου θέσεως τῶν λογίων ἀνδρῶν. Μεταξὺ τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἀλεξάνδρεια Ἑλλήνων, αἱ γνώσεις ἦσαν περιορισμένα εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις, καὶ τὰ φιλολογικὰ προϊόντα διευθύνοντο εἰς δημόσιον τὰ μέγιστα διεσκορπισμένον καὶ ἀνόμιον εἰς πολλὰς κλίσεις καὶ ἕξεις. Οἱ συγγραφεῖς δὲ, οἱ ἀποτεινόμενοι εἰς τοιοῦτον δημόσιον, δὲν ἠδύναντο ν' ἀποφύγωσιν ἀοριστίαν ἐκφράσεως περὶ τινῶν ὑποθέσεων, καὶ τινα ἐπιτετηθευμένη ἀπόκρυφον βαθύτητα περὶ ἄλλων. Ἡ μάθησις καὶ ἡ ἐπιστήμη, ἐφ' ὅσον μὲν ἠδύναντο νὰ συντείνωσιν εἰς ὑποστήριξιν φιλολογικοῦ κλέους, σπουδαίως ἐκαλλιεργούντο καὶ ἐνησυχολοῦντο ἐπιτυχῶς· ἀλλὰ βαθὺ αἰσθημα, θερμὸς ἐνθουσιασμὸς, καὶ ἀπληκτικὴ ἀλήθεια, ἦσαν ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων ἀδύνατα.

Τὸ σύστημα τῆς κοινωνίας ἐν ταῖς ἐλευθέροις πολιτεῖαις τῆς Ἑλλάδος ἦτο πολλὰ διαφορετικόν κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους. Ἡ φιλολογία καὶ αἱ ἐλευθέριαι τέχναι

ἀπετέλουν τότε μέρος τῆς συνήθους ἀνατροφῆς καὶ τοῦ κοινού βίου παντὸς πολίτου· ἐπομένως, ἦσαν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς δημοσίας ὑπολήψεως, καὶ ἐλάμβανον τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, ὅπερ ἀντανέκλων ἐκ τοῦ κατόπτρου τῆς μεγαλοφυΐας. Τὰ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τέχνης ἀποτελέσματα τοῦ δημοτικοῦ τούτου χαρακτῆρος εἶναι πρόδηλα, καὶ ὡς ἐξ αὐτῶν ὅλα τὰ προϊόντα τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰς εὐτυχεστέρας ἡμέρας τῆς, εἶναι ἀπηλλαγμένα παντὸς εἶδους ἐπιτηδεύσεως καὶ ὑπερβολῆς. Ὅσῳ φυσικώτερον ἦτο προϊόν τι, ὅπερ ἐμελλε νὰ προσφερθῆ εἰς τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου, τόσον ἰκανώτεροι ἤθελον εἶσθαι νὰ ἐκτιμῶσιν τὴν ἀξίαν του, καὶ τόσον βεβαιώτερος ἤθελον εἶσθαι ὁ ἔπαινος τῶν· ἀλλ' ἐνταυτῷ, ὅσῳ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένη τοῦ χυδαίου ἦτον ἡ ἐκφρασις τῆς φύσεως, τόσον ἀνώτερος ἤθελον εἶσθαι ὁ βαθμὸς τοῦ γενικοῦ θαυμασμοῦ.

Μ' ὅλα ταῦτα, ὁ μετὰ τῆς Ἀσσυρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου σύνδεσμος τῶν Ἑλλήνων ἐβοήθησε τὴν πρόοδον αὐτῶν εἰς τὰς μαθηματικὰς καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις· ἀλλ' ἡ ἀστρολογία ἦτον ὁ μόνος νέος τῆς ἐπιστήμης κλάδος, ὁ προστεθείς ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν σπουδῶν τῶν εἰς τὴν ἐπιπράτειαν τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας. Ἀφοῦ ὁ Βηρωσσὸς εἰσήγαγε τὴν ἀστρολογίαν εἰς τὴν Κῶ, ἐξετείνετο εἰς τὴν Εὐρώπην μετ' ἀκατανόητου ταχύτητος. Μετ' οὐ πολὺ ἐπενήργησεν ἰσχυρῶς εἰς τὰς θρησκευτικὰς δοξασίας τῶν ἀνωτέρων κλάσεων, αἵτινες φύσει ἔκλινον εἰς τὴν περὶ τοῦ πεπρωμένου πίστιν, καὶ συνέβαλεν εἰς τὴν ἐξαχρείωσιν τοῦ ἰδιαίτερου καὶ δημοσίου χαρακτῆρος τῶν Ἑλλήνων. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐξηπλώθη ἔτι ἀγρυπτικώτερον μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων· ἀντίστατο δὲ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ, μεθ' οὐ πολὺν χρόνον ἠγωνίζετο νὰ συμμαχήσῃ, καὶ τῷ ὄντι ἐξεβρίχθη μόνον κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Οἱ Ῥωμαῖοι, ἐν ὅσῳ διετήρουν τὰ ἐθνικὰ ἔθιμα καὶ τὰ θρησκευτικὰ τῶν αἰσθημάτων, ἐπροσπάθουν νὰ κωλύσωσιν τὴν πρόοδον ἐπιστήμης τόσον ὀλεθρίας εἰς τὴν ἰδιωτικὴν καὶ τὴν δημοσίαν ἀρετὴν· ἀλλὰ περιελάμβανε δοξασίας, αἵτινες ταχέως εὗρισκον ὁπαδούς. Ἐπὶ τῶν Καισάρων, γενικῶς ἐπίστευον εἰς τὴν ἀστρολογίαν, καὶ μετῆρχον αὐτὴν τὰ μέγιστα.

Ἡ γενικὴ διαφθορὰ τῶν ἡθῶν, ἡ προελθοῦσα ἐκ τῶν Μακεδονικῶν κατακτήσεων, ἦτον ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα τῆς ἀπανταχοῦ νέας θέσεως τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἐπισεσωρευμένοι θησαυροὶ τῆς Περσικῆς αὐτοκρατορίας, αἵτινες συνεποσύντο εἰς ἐβδομήκοντα ἢ ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια Λιτρῶν Στερλινῶν, ἐξεδόθησαν αἰφνης εἰς γενικὴν κυκλοφορίαν. Οἱ Ἕλληνες γενικῶς ἐπλούτησαν, καὶ ἡ θάσις αὐτῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοσάκις εἶχε μεταβληθῆν, ὥστε ἡ δημοσία ὑπόληψις ἔπαυσε τοῦ ἐνεργεῖν ἄμεσόν τινα ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ χαρακτῆρος. Ἡ ἐπιμιξία τῶν Μακεδόνων, Ἑλλήνων, καὶ ἑγχωρίων, εἰς τὰς κατακτηθείσας τῆς Ἀνατολῆς χώρας, ἦτο πολὺ ἀτελής, καὶ γενικῶς συνί-

στων χωριστὰς κλάσεις τῆς κοινωνίας· τοῦτο δὲ καὶ μόνον συνέτεινεν εἰς ἀδυνατίαν τῶν αἰσθημάτων τῆς ἠθικῆς εὐθύνης, ἅτινα εἶναι τὰ ἰσχυρότερα προφυλακτικὰ τῆς ἀρετῆς. Δύσκολον εἶναι νὰ φαντασθῶμεν κατὰστασιν κοινωνίας τοσοῦτον ἄμοιρον ἠθικῆς χαλινώσεως, ὅσον ἐκείνη, ἐν ἣ ἔζων οἱ Ἀσιανοὶ Ἕλληνες. Ἡ δημοσία ὑπόληψις οὐδὲ κἂν εἰς ἐξωτερικόν τι σέβας πρὸς τὴν ἀρετὴν ἴσχυε νὰ παραινῆσθαι τοὺς ἀνθρώπους· στρατηγικαὶ ἀρεταί, διανοητικὰ προτερήματα, καὶ φιλολογικὴ ὑπεροχὴ, ἦσαν οἱ εὐθεῖς δρόμοι εἰς τὰς τιμὰς καὶ εἰς τὰ πλούτη· ἡ τιμιότης καὶ ἡ ἀρετὴ ἦσαν δευτέρου βαθμοῦ ποιότητες. Εἰς ὅλας τὰς χώρας ἡ τὰς κοινωνίας, ὅπου μία τις κλάσις γίνεται ἡ κρατούσα, σχηματίζεται συνθηματικὸς τις χαρακτῆρ, ὅποιον ἡ χρεία ἤθελε καλέσειν, ὡς τὸ κριτήριον καὶ ὁ γνώμων τοῦ τιμίου ἀνδρός· εἶναι δὲ συνήθως πολὺ διαφορετικὸς τῷ ὄντι ἀπὸ τὸν πραγματικῶς ἀναγκαῖον εἰς σύστασιν ἐναρέτου ἢ καὶ τιμίου πολίτου.

Ὡς δὲ πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους Ἕλληνας, πολλάκις ἐξαφνα, καὶ τῷ ὄντι κατὰ συγκυρίαν, ἐπροβιβάζοντο εἰς ὑψηλὸν βαθμὸν ἐν ταῖς Ἀσιατικαῖς αὐλαῖς ἕνεκα ποιοτήτων, αἵτινες εἶχον καλλιεργηθῆ μόνον ὡς μέσα τοῦ πορίζεσθαι τὰ πρὸς ζωὴν ἀναγκαῖα. Ὅθεν οὐδόλως εἶναι θαυμαστὸν, ὅτι πλούτος καὶ δύναμις, τοιουτοτρόπως ἀποκτώμενα, ἐφθείροντο εἰς τρυφὰς, καὶ ἠσωτεύοντο εἰς τὴν θεραπείαν ἀνόμων παθῶν. Πλὴν, μ' ὅλα τὰ παράπανα, ὅσα δικαιοτάτα ἐφύλαξεν ἡ ἱστορία κατὰ τῆς τρυφῆς, τῆς ὀκνηρίας, τῆς πλεονεξίας, καὶ τῆς ἀκολασίας τῶν Ἑλλήνων, φαίνεται ἀληθῶς ἐκπληκτικὸν ὅτι ὁ ἐθνικὸς χαρακτῆρ ἀντέστη τόσον δραστηρίως εἰς τὰ κραταιὰ μέσα, τὰ ἐνεργοῦντα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὀλέθρου του. Οὐδέποτε ὑπῆρξε λαὸς τόσον ἔχων ἄδειαν νὰ θεραπεύῃ ὅλα τὰ πάθη του. Ἐν διαστήματι διακοσίων πενήκοντα ἐτῶν, οἱ Ἕλληνες ἦσαν οἱ κρατοῦντες ἐν Ἀσίᾳ· ἡ φθαρτικὴ δ' ἐπιρροὴ τῆς ὑπεροχῆς ταύτης ἐξετάθη ἐφ' ὅλον τὸ σύστημα τῆς κοινωνίας, εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς ὡς καὶ εἰς τὰς Ἀσιατικὰς ἐγκτήσεις των. Ἡ ἱστορία τῆς Ἀχαικῆς συμπολιτείας, καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἄγιδος καὶ Κλεομένους ν' ἀποκαταστήσωσιν τοὺς ἀρχαίους θεσμούς τῆς Σπάρτης, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ δημοσία καὶ ἡ μερικὴ ἀρετὴ ἐθαυμάζοντο εἰσέτι καὶ ἐξετιμῶντο ὑπὸ τῶν αὐτοχθόνων Ἑλλήνων. Οἱ Ῥωμαῖοι, αἵτινες τρανώτερον παντὸς ἄλλου κατέκρινον καὶ ἐσατύριζον τὰς κακοηθείας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐφάνησαν πολὺ ὀλιγώτερον ἰκανοὶ ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὰ δελεάσματα τοῦ πλούτου καὶ τῆς δυνάμεως· καὶ ἐν διαστήματι μιᾶς ἑκατονταετηρίδος, ἡ ἐξαχρείωσις των μεγάλως ὑπέρεθη τὴν διαφθορὰν τῶν Ἑλλήνων. Τὸν αὐστηρὸν τόνον, μεθ' οὐ ὁ Πολύβιος ἐξελέγχει τὰς κακοηθείας τῶν ὁμογενῶν αὐτοῦ, πρέπει πάντοτε ν' ἀντιπαραβάλλωμεν πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς Ῥωμαϊκῆς μοχθηρίας τὴν εἰς τὰς σελίδας τοῦ Σουετονίου καὶ Τακίτου, ὥστε νὰ σχηματίσωμεν ὀρθὴν ἰδέαν περὶ τῆς τῶν δύο ἐθνῶν ἠθικῆς θέσεως. Οἱ μὲν Ἕλληνες παρέχονσι

λυπηρὸν θέαμα τῆς ἐξαχρείωσης ἧτις ἐκ τοῦ πλούτου καὶ τῆς δυνάμεως ἐνεργεῖται εἰς τὰς ἀνωτέρας κλάσεις· ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι, μετὰ τὴν Ἀσιατικὴν αὐτῶν κατάκτησιν, παριστῶσι τὴν βδελυρὰν εἰκόνα ὁλοκλήρου λαοῦ ἀποβρίψαντος πᾶσαν ἠθικὴν χαλινώσιν, καὶ ἀναφανδὸν κυλιομένου εἰς τὰς κακοηθείας, ὅσας ἀλλαχοῦ αἱ ἀνώτεροι κλάσεις ζητοῦσι γενικῶς νὰ ὑποκρύπτωσιν.

Ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων μολίς ἦτον ἄλλο τι εἰμὴ ἐν τμήμα τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν συντάγματος. Ἡ δύναμις τῆς θρησκείας ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς συνηθείας. Κυρίως λοιπὸν εἰπεῖν, οἱ Ἕλληνες εἶχον μόνον ἐθνικὸν εἶδος λατρείας, καὶ τὰ θρησκευτικὰ των αἰσθημάτων μικρὸν ἐπενήργουν εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν διαγωγὴν. Αἱ δὲ κατακτήσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπέφερον τοσαύτην μεταβολὴν εἰς τὴν θρησκείαν, ὅσην εἰς τὰ ἦθη. Οἱ Ἕλληνες ἐκουσίως προσελάμβανον τὰς δεισιδαίμονας πράξεις τῶν κατακτηθέντων ἐθνῶν, καὶ ἄνευ δισταγμοῦ τινος προσέφερον τὰ σεβάσματά των εἰς τοὺς βωμούς ξένων θεοτήτων· ἀλλὰ, παράδοξον εἰπεῖν, φαίνεται ὅτι ποτὲ δὲν ἠρεύνησαν κατὰ βάθος εἴτε τὰς μεταφυσικὰς δοξασίας, εἴτε τὰ θρησκευτικὰ δόγματα τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν. Παρημέλησαν τὸν καθαρὸν Θεῖσμον τοῦ Μωϋσέως, καὶ τὸ ὑψηλὸν θρησκευτικὸν σύστημα τοῦ Ζωροάστρου, ἐνῶ μετὰ σπουδῆς κατεγίνοντο εἰς τὴν ἀστρολογίαν, τὴν νεκρομαντείαν, καὶ τὴν μαγείαν τῶν Χαλδαίων, Σύρων, καὶ Αἰγυπτίων.

Ὁ διαχωρισμὸς τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων τάξεων τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, ὅστις δὲν ὑπῆρχε πρὸ τῶν Ἀσιατικῶν κατακτήσεων, ἐπέφερεν ἀξιοσημείωτον ἀποτέλεσμα εἰς τὰς θρησκευτικὰς ιδέας τοῦ ἔθνους. Μεταξὺ τῶν πλουσίων καὶ τῶν σφῶν ἀδιαφορία πρὸς πᾶσαν θρησκείαν ταχέως ὑπερίσχυεν. Αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι τοῦ αἰῶνος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔτεινον εἰς τὸν σκεπτικισμόν, καὶ ἡ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κατάστασις, τὴν ἐφεξῆς ἑκατοῖταετηρίδα, ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀρχαίους πρακτικὰ δείγματα τῆς ἀνικανότητος τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου νὰ ἐξασφαλίσωσιν εὐδαιμονίαν καὶ ἐπιτυχίαν εἴτε εἰς τὸν δημοσίαν εἴτε εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Κατὰ συνέπειαν, τὸ πλεῖστον μέρος ἐπίστευσαν εἰς τυρλὴν τινα τὰ πάντα διέπυσαν εἰμαρμένην, ὀλίγοι δὲ ἐξέπεσον εἰς τὴν ἀθείαν. Τὰ ἄτοπα τοῦ δημόδους θρησκευματοῦ εἶχον ἐξελεγχθῆ καὶ γλευασθῆν, ἐνῶ ἡ μυθολογία του δὲν εἶχεν ἐξηγηθῆν ἀκόμη διὰ φιλοσοφικῶν ἀλληγοριῶν. Οὐδὲν φιλοσοφικὸν σύστημα, ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, εἶχε ζητήσῃ νὰ ἐνδυναμώσῃ πρὸς τῷ λαῷ τὰς ἠθικὰς ἀληθείας του, διακηρύττον τὴν ἀρχὴν τῆς εὐθύνης. Αἱ κατώτεροι τάξεις ἦσαν ἄνευ φιλοσοφίας· αἱ ἀνώτεροι, ἄνευ θρησκείας.

Ὁ χωρισμὸς οὗτος εἰς τὰ αἰσθημάτων καὶ τὰς δοξασίας τῶν διαφόρων τῆς κοινωνίας βαθμῶν ἔκαμνε τοὺς φιλοσόφους νὰ φροντίζωσιν ὀλίγον περὶ τῆς δημοσίας ὑπολήψεως· καὶ ἐπομένως τὰ διδάγματα των δὲν ἀπετείνοντο πλέον εἰς τὸν δημοτικὸν νοῦν. Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κατωτέρων

τάξεων, ἧτις ἐξηρτᾶτο πάντοτε ἐκ τῶν δημοσίων διδασκαλιῶν ὅσας ἐλάμβανον ἀπὸ ἐθελοντῶν διδασκάλων εἰς τὰ δημόσια καταγώγια, παρημελήθη ἀπὸ τοῦ νῦν· καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν ναῶν, οἱ μάντιες καὶ οἱ χρησμοδοὶ ἔγειναν οἱ διδάσκαλοι καὶ ὀδηγοὶ των. Ὑπὸ τοιαύτην ὀδηγίαν, οἱ παλαιοὶ μῦθοι καὶ τὰ νέα θαύματα τῶν ἀνατολικῶν μάγων ἐχρησίμευον ὡς τὰ ἀσφαλέστερα μέσα, δι' ὧν τὰ δεισιδαίμονικὰ τοῦ λαοῦ αἰσθημάτων, καὶ ὁ δημόδους φόβος τῶν ὑπερφυσικῶν ἐνεργημάτων, καθιστάνοντο πηγὴ κέρδους εἰς τὸ ἱερατεῖον. Ἐνῶ οἱ πεπαιδευμένοι ἠκολούθουν τοὺς Χαλδαίους καὶ τοὺς ἀστρολόγους, οἱ ἀμαθεῖς ἐθαύμαζον τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς γόητας.

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

ΚΑΤὰ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ 330 καὶ καθ' ὅλον τὸ ἐφεξῆς ἔτος ἐνησχολεῖτο ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν κατὰκτησιν χώρας ὀλίγον μὲν ἐγνωσμένης εἰς τοὺς Γεωγράφους, ἀλλὰ δυσβάτου, καὶ ὑπὸ τολμηρῶν καὶ Ῥωμαλέων φυλῶν κατοικουμένης. Τὴν Ἰρκανίαν, τὴν Σογδιανὴν, τὴν Βακτριάν, συμπεριλαμβανομένης ὑπὸ τὰ νεώτερα ὀνόματα Μαζανδερὰν, Χορασάν, Βόκκαρα, Καβούλ, κατέδραμε μᾶλλον ἢ καθυπέταξε, καὶ προεχώρησε κατὰ βορρᾶν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰαξάρτου, ταῦν Σιρ λεγομένου· διέπερασε δὲ μάλιστα τὸν ποταμὸν τοῦτον, παροργισθεὶς ὑπὸ τοῦ γλευαστικοῦ καὶ ὑβριστικοῦ τρόπου τῶν ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης συνηθροισμένων Σκυθῶν, καὶ ἐζήτησε συμπλοκὴν πρὸς τοὺς φοβεροὺς τούτους ἰππεῖς, οἱ πρόγονοι τῶν ὀπίστων, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους, εἶχον νικήσει καὶ φονεύσει τὸν μέγαν δορικτήτορα Κῦρον. Εὐτυχέστερος ὁ Ἀλέξανδρος διεσκόρπισεν αὐτοὺς μεθ' ἰκανῆς σφαγῆς· πλὴν ὅχι ἄνευ προσωπικῆς βλάβης, διότι ἀπερὶσκέπτως πῶν καθ' ὑπερβολὴν ἐκ τοῦ ὑραλμύρου ὕδατος τῶν ξηρῶν πεδιάδων, ὑπέπεσεν εἰς ἀσθένειαν σχεδὸν θανατηφόρον. Μετεπέρασε δὲ τὸν Ὠξον, καὶ διεχείμασεν εἰς τὴν Βακτριάν, πιθανῶς πλησίον εἰς τὴν σημερινὴν Βάλκαν. Ἐνταῦθα ἐδείξεν ἔτι μᾶλλον τὴν κλίσιν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσιατικὴν δεσποτείαν, καθὼς ζητήσας νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς Μακεδόνας τὸν Ἀσιατικὸν τοῦ προσκυνεῖν τρόπον· ἀντετάθησαν ὅμως, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος παρεχώρησεν. Ἐνταῦθα προσέτι, κατὰ τινα ἐσπερινὴν οἰνοποσίαν, αἱ ὑπερβολικαὶ κολακείαι τινῶν παρασίτων ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς ἀμφισβήτησιν μεταξὺ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Κλείτου, τοῦ ἐπισήμου ἀξιωματικοῦ, ὅστις εἶχε διασώσει τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὸν Γρανικόν. Ἡ δὲ τοῦ Κλείτου διαγωγὴ, ἀναντιβόρῃτως ὑβριστικωτάτη καὶ ἀνάρμοστος, διήγειρε τὰ σφοδρὰ πάθη τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀρπάσας λόγχην ἐθα-

νάτωσε τὸν πταίσαντα. Παροξυσμὸς μετανοίας ἐπίσης σφοδρὸς ἠκολούθησε τὴν βιαιοπραγίαν.

Τὰ προσεχῆ ἔτη, π. Χ. 328-7, ἐδαπάνησε καθησυχάζων καὶ ἐντελῶς καθυποτάττων τὰς ἐπαρχίας, ὅπου εἶχε πολεμήσει κατὰ τοὺς δύο προηγηθέντας ἐνιαυτούς· ἀλλ' ἡ ἱστορία αὐτῶν περιέχει οὐδὲν ἄξιον λόγου. Σημειωτέα ὅμως ἡ ἄλωσις ἐνός τῶν ὀχυρῶν ἐπὶ κρημονοῦ τοποθετημένων φρουρίων, κοινῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου εὐρέθη ἡ οἰκογένεια τοῦ Ὄξυάρτου, Βακτριανοῦ ἀρχηγοῦ, τὴν θυγατέρα τοῦ ὁποῖου Ῥωξάνην, δευτέραν μόνον τῆς τοῦ Δαρείου βασιλίσσης κατὰ τὴν καλλονὴν, ἔλαβε μετ' οὐ πολὺ εἰς γυναῖκα ὁ Ἀλέξανδρος.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἤρχισε τὴν πορείαν του πρὸς τὴν Ἰνδίαν, μετὰ τετραετῆ σχεδὸν διατριβὴν εἰς τὴν ἀγρίαν καὶ πολεμικὴν ταύτην χώραν—χρόνον σχεδὸν τοσοῦτον, ὅσος εἶχεν ἀρκέσει διὰ νὰ μεταβῆ ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Περσέπολιν, καὶ νὰ ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Περσῶν βασιλέων. Ἡ ὁδὸς αὐτοῦ δὲν ἀπέειχε πολὺ τῶν νοτίων προπόδων τοῦ Παροπαμίσου, τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς μεγάλης σειρᾶς τῶν Ἰμαλαίων, διὰ μέσου πολεμικῶν φυλῶν, πρὸς ἃς συνεκρότησεν ὀξείας τινὰς, καίτοι ἀφανεῖς μάχας, καὶ ἐτρώθη δις πρὶν φθάσῃ εἰς τὸν Ἰνδόν. Ἐπέρασε δὲ τὸν ποταμὸν τοῦτον πρῶτα ἐν ἔτει 326. Αἱ φυλαὶ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ ὄχθης δὲν ἔκαμαν οὐδεμίαν ἀντίστασιν, μέχρις οὗ ἔφθασεν εἰς τὸν Ὑδάσπην, νῦν τὸν Βεχούτ ἤτοι Ἰνχούμ, ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ὁποῖου ὁ πολεμικὸς Πῶρος ἠτοιμάζετο νὰ ἀντισταθῆ εἰς τὴν πρόοδόν του. Κατέναντι τοῦ ἐχθροῦ ἦτο δύσκολος καὶ κινδυνώδης ἡ διάβασις τοῦ ἐξωγαμμένου καὶ ὀρηκτικοῦ ποταμοῦ· ἀλλὰ διὰ τινος στρατηγῆματος διεκομίσθη ἀσφαλῶς τὸ στρατεύμα, ὑπὸ σκέπη τῆς νυκτός. Ἀνόμοιον δὲ μετὰ τὰ πολυπληθῆ στρατεύματα τῆς Περσίας, τὸ Ἰνδικὸν στρατεύμα φαίνεται ὅτι δὲν ὑπερέβαινε τοὺς Ἑλληνας κατὰ τὸν ἀριθμὸν· οὐδ' ἐλάμβανε πολλὴν πραγματικὴν αὐξήσιν τῆς δυνάμεώς του ἐκ 300 πολεμικῶν ἄμαξων, καὶ 200 ἐλεφάντων. Ἡ νίκη λοιπὸν μόλις ἠδύνατο νὰ μένη ἀμφίβολος, μολοντί ὁ ἀγὼν ἦτο πολυχρόνιος, καὶ ἡ ἀντίστασις γενναία. Ὁ Πῶρος ἦτο φρονηματίας, ἀνδρείος, ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα καὶ ἰσχυρότατος. Καθήμενος ἐπὶ ἐλέφαντος ὑπὲρ τὸ σῆνθος ὑψηλοῦ, καὶ ἐπιφανῆς διὰ τῆς καλλιτεχνίας τῆς στιλβούσης πανοπλίας του, γυμνὸν ἔχων τὸν δεξιὸν βραχίονα, ἐμάχετο κατὰ μέτωπον, καὶ παρεδόθη αἰχμάλωτος μόνον ἀπὸ τὸ στρατεύμα του διεσκορπίσθη καὶ ἐτρώθη ὁ ἴδιος. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπήντησεν αὐτὸν μετ' εὐπροσηγορίας, ὡς ἄξιον ἐχθρὸν, καὶ ἠρώτησε πῶς νὰ τὸν μεταχειρισθῆ. «Βασιλικῶς,» ἀπεκρίθη ὁ Πῶρος.

Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀν' ἐπιθυμῆ τίποτε ἄλλο, «Πάντα,» εἶπεν, «ἐστὶν ἐν τῷ βασιλικῶς.» Θαυμάσας τὸν ἄνδρα ὁ δορικτῆτωρ, ἀρῆκεν αὐτὸν εἰς τὴν προτέραν ἀρχὴν του, ἐκτείνας τὰ ὄρια τῆς βασιλείας του, καὶ θεωρῶν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν ὡς πιστὸν φίλον καὶ σύμμαχον. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐτελεύτησε καὶ ὁ περίφημος Βουκέφαλος, ἀπηυδῆμένος ὑπὸ τοῦ γήρατος. Εἰς ἀνάμνησιν δ' αὐτοῦ οἰκίσας πόλιν παρὰ τὸν Ὑδάσπην ἐπωνόμασεν αὐτὴν Βουκεφαλίαν· οὐ μακρὰν ἐθεμελίωσεν ἄλλην πόλιν, κληθεῖσαν Νίκαιαν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέρασε τοὺς ἄλλους ποταμούς τῆς χώρας τῆς νῦν καλουμένης Πεντζάπ (Πενταποτάμου), ὀλίγην δοκιμάσας ἀντίστασιν ἐκτός παρὰ τοῦ πολεμικοῦ ἔθνους τῶν Καθαίων, μέχρις οὗ ἔφθασεν εἰς τὸν Ὑφασιν. Οὗτος, καλούμενος νῦν ὁ Γούβρας, εἶναι ὁ ἀνατολικώτερος τῶν τεσσάρων μεγάλων ποταμῶν, οἵτινες, καταβαίνοντες ἐκ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τῶν Ἰμαλαίων, συμβάλλουσι τὰ ἑαυτῶν ὕδατα, πρὶν εἰσερεύσωσιν εἰς τὸν Ἰνδόν. Ἐνταῦθα ἐπὶ τέλους, κεκμηκότες οἱ Ἕλληνες καὶ Μακεδόνες στρατιῶται, καὶ βαρυνθέντες κατακτήσεις, αἰτινες ἐφάνοντο ἀπέραντοι, ἐστασίασαν, καὶ δὲν συγκατένευον νὰ περάσωσι τὸν ποταμὸν. Αὕτη ἦτο πικρὰ ἀποτυχία εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις ὑπερέποθει νὰ ἐκτείνῃ μέχρι τοῦ Γάγγου τὰς κατακτήσεις του· ἐν τῶντι τὸ τῆς φιλαρχίας ἰσχυρὸν πάθος του ἠδύνατο νὰ εὐχαριστηθῆ καὶ τὸν μακρὸν ἐκείνου ποταμὸν νὰ κάμῃ ὄριον τῆς αυτοκρατορίας του. Ἀλλὰ τὸσον γενικὴ καὶ σταθερὰ ἦτον ἡ δυσἀρέσκεια τοῦ στρατοῦ, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ. Τρεῖς ἡμέρας ἔμεινε κατὰ κλειστὸς ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ, καθ' ἃς δὲν ὑπέδεχετο οὔτε τοὺς εὐνοουμένους φίλους του. Οἱ στρατιῶται ὅμως ἔμεινον ἀδυσώπητοι· ἔθεν, τέλος πάντων, ἐνέδωκε, κηρύξας πρὸς διατήρησιν τῆς ἀξιοπρεπείας του ὅτι οἰωνοὶ ἀπαίσιτοι ἀπαγορεύουσι περαιτέρω τινὰ πρόοδον. Θυσίαι μεγαλοπρεπεῖς προσεφέρθησαν ἐπὶ δώδεκα γιγαντιαίων βωμῶν, ἀνεγερθέντων ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ὑδάσπης· ἐτελέσθησαν δὲ καὶ ἀγῶνες· καὶ μετὰ ταῦτα ὠπισθοδρόμησεν ὁ στρατὸς εἰς τὸν Ὑδάσπην. Μέρους τότε, μετ' αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπέβησαν εἰς πλοῖα ναυπηγηθέντα ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ, εἰς δύο μοίρας, ἠκολούθησαν τὸν δρόμον τοῦ ὕδατος ἀμφοτέρωθεν. Οἱ Μαλλοὶ, μάχιμον ἔθνος, κατοικοῦντες περὶ τὰς συμβολὰς τοῦ Ὑδραῶτου καὶ τοῦ Ὑδάσπου, ἐπροξένησαν ἐνόχλησιν οὐκ ὀλίγην, καὶ κατὰ τὴν πολιτορκίαν μίξας τῶν πόλεων αὐτῶν συνέβη τι ἀξιομνημόνευτον. Εἰς τὴν ἐξ ἐφόδου ἄλωσιν ὀχυροῦ τινος φρουρίου, ἐπάτησεν ἐπὶ τῶν τειχῶν πρῶτος ὁ Ἀλέξ-

άνδρος. Κατὰ τὴν στιγμὴν δ' ἐκείνην συνετρίβησαν αἱ κλίμακες ἐκ τοῦ πλῆθους τῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ πρὸς ὀλίγον ἴστατο μόνος, ἐπιφανῆς διὰ τῆς πανοπλίας του, καὶ ἐκτεθειμένος εἰς πᾶν βέλος. Ἄνευ δισταγμοῦ ἐπήδησεν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ὅπου τὸ ὕψος δὲν ἦτο πολὺ, καὶ θέσας τὰ νῶτα πρὸς τὸ τεῖχος, ἐφόνευσε τὸν φρούραρχον, ὅστις πρῶτος ὤρμησε κατ' αὐτοῦ, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐκαθάρισε τὸ διάστημα μέχρις οὗ ἔφθανεν ὁ βραχίον του. Τρεῖς Ἕλληνες, οἵτινες εἶχον προσκολληθῆναι εἰς τὰ τεῖχος, ὅτε συνετρίβησαν αἱ κλίμακες, ταχέως ἠνώθησαν μετ' αὐτοῦ· ἀλλ' εἰς τούτων ἐφονεύθη, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος αὐτὸς ἐτρώθη καιρίως διὰ τοῦ φοβεροῦ Ἰνδικοῦ τόξου, ὅπερ ἦτον ἐξ πόδας τὸ μῆκος, καὶ ἀπέστελλε βέλος ὑπὲρ τοὺς τρεῖς πόδας μακρὸν. Ἐνῶ δὲ ὁ μὲν ἀρχιστράτηγος ἦτο λειποθυμημένος, οἱ δ' ἐπιζῶντες δύο στρατιῶται του, οἵτινες ἀπέβλεπον μᾶλλον εἰς τὴν ἐκείνου παρὰ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν διατήρησιν, ἦσαν ἤδη τετρωμένοι, ἄλλοι, ἐν ἀπελπισίᾳ ἀναβάντες τὰ τεῖχος ὡς ἠδυνήθησαν, ἐπρόφθασαν εἰς βοήθειάν του. Ἡ ἀνάρρωσις ἦτον ἀμφίβολος καὶ ὀχληρά. Συνέβη δὲ τοῦτο περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐνιαυτοῦ. Τὸ προσεχὲς ἔαρ καὶ θέρος, π. Χ. 325, ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ναυτιλίαν τοῦ Ἰνδοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξέτασεν ὁ Ἀλέξανδρος μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἡ ἀγάπη τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων, καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐκτείνῃ καὶ νὰ ἀναπτύξῃ τὸ ἐμπόριον τῆς ἐπικρατείας του, ἦσαν ἀντικείμενα, ἅτινα εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν· εἰκάζεται δὲ ὅχι ἀλόγως ὅτι εἶχεν ἤδη συλλάβει τὸ σχέδιον τοῦ ἐμπορίου, τοῦ μετέπειτα ἐνεργουμένου ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Διαφόρους πόλεις εἶχεν ἤδη κτίσει παρὰ τὸν Ἰνδόν, σκοπεύων, ὡς φαίνεται, νὰ κάμῃ τὸν ποταμὸν τοῦτον ὄριον τῆς ἐπικρατείας του· εἰς δὲ τὰ Πάτταλα, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Δέλτα τοῦ ποταμοῦ αὐτοῦ, διέταξε τὴν κατασκευὴν ναυπηγείων καὶ λιμένων. Ἐντεῦθεν ἐπεμψε τὸν στόλον ὑπὸ τὸν Νέαρχον νὰ ἐξετάσῃ τὴν μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου ἀγνωστον θάλασσαν· καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, μετὰ μίξας μοίρας τοῦ στρατεύματος, ἐβάδιζε κατὰ τὴν παραλίαν διὰ νὰ συνεργῆ καὶ νὰ βοηθῆ τὸν στόλον ἐν περιπτώσει ἀνάγκης. Οἱ λοιποὶ, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Κρατεροῦ, ἠκολούθησαν εὐκολωτέραν ὁδὸν διὰ τῆς χώρας τῶν Δραγῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀνεχώρησεν ἐκ τῶν Παττάλων περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου· μετὰ πορείαν δὲ δυσκολωτάτην διὰ τῶν ἐρήμων τῆς Γεδρωσίας, (νῦν λεγομένης Μουκρὰν), καθ' ἣν λέγεται ὅτι ὁ στρατὸς αὐτοῦ ὑπέφερε μᾶλλον παρ' εἰς ὅποιονδήποτε ἄλλο μέρος, ἔφθασεν εἰς τὴν Πάραν, πρωτεύουσαν τῆς χώρας ταύτης. Ἐκακοπάθησαν δὲ τὰ μέγιστα

ἐκ τῆς δίψης. Εἷς τινα περιστάσιν, μικρὰ ποσότης ὑφαλιμύρου ὕδατος, εἰς κοιλωμά τι εὐρεθείσα, ἐφέρθη ἐν περικεφαλαία πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις, γενναίως μετέχων πάσης σκληραγωγίας, ἐβάδιζε πεζός, τὴν πανοπλίαν του ἐνδεδυμένος. Λαβὼν αὐτὸ, καὶ εὐχαριστήσας τοὺς κοιμιστάς, τὸ ἔχυσεν ἐπὶ τῆς ἀμμου ἐνώπιον ὄλων. Ἦτο δὲ τοῦτο, ὡς παρετηρήθη, δαῖγμα ὄχι μόνον μεγάλου ἀνδρός, ἱκανοῦ νὰ περιορίσῃ τὰς ὀρέξεις τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ μεγάλου στρατηγῶ. Διότι, πᾶς στρατιώτης, ὅστις εἶδε τὴν σπονδὴν καὶ τὴν αὐταπάρησιν τοῦ βασιλέως του, ἐνεψυχώθη τοσοῦτον, ὡς ἐὰν εἶχε πίνειν ὁ ἴδιος. Ὁ Νέαρχος ἐτελείωσεν ἀσφαλῶς τὸν πλοῦν μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Περσικοῦ Κόλπου· καὶ ἡ περιγραφή αὐτοῦ, διατηρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρρίανου, εἶναι ὁ ἀρχαῖος ὁστατος τῶν σωζομένων περιπλοῶν.

ΤΑ ΑΝΕΛΠΙΣΤΑ.

Ἡ ΧΩΡΑ, ἡ λεγομένη Βουνδλεκούνδα, ἐμπορεῖ δικαίως νὰ θεωρηθῆ ὡς ἡ ἔρημος τῆς Ἰνδίας. Κάμμία χεῖρ ἀνθρωπίνην δὲν ἐξήτησέ ποτε νὰ ἐξημερώσῃ αὐτὴν, κατακαίονσα ἢ ἄλλως πῶς ἐξελείφουσα τοὺς πυκνοτάτους ἀγρίους θάμνους, ὅφ' ὄν εἶναι κεκαλυμμένη. Τόσον δὲ νοσερὰ λογίζεται ἕνεκα τῶν πολυχρόνιων ἐλῶν τῆς, ὥστε ὀλίγοι τινὲς μόνον ἐκ τῆς κλάσεως τῶν ἐνδεδεσμένων εὐρέθησαν μέχρι τοῦδε νὰ κατοικήσωσιν ἐπ' αὐτῆς. Τὴν περιοχὴν ὅμως ταύτην ἀναγκάζεται κάποτε νὰ διαπεράσῃ ὁ στρατιωτικὸς ὑπάλληλος, ἐνῶ σπαύδει πρὸς τὸν σταθμὸν τοῦ τάγματός του. Τοῦτο δ' ἐπαθε καὶ ὁ Ἄρθουρ Μακταθῆς, ὅστις μετὰ διηγήθη τὸ ἐπόμενον συμβεβηκός.

Εἰς τὸ ἄκρον βυρυνθεῖς τὸν πολυχρόνιον περιορισμὸν ἐπὶ τῆς μικρᾶς λέμβου, ἐν ἣ βραδέως ἀνέπλεε διὰ τῆς Βουνδλεκούνδας, ἀπεφάσισε ν' ἀποβῆ ἐγγὺς τοῦ πρώτου τόπου, ὅστις ἤθελε παρουσιάσει εἰς τὸν ὀφθαλμὸν του τὸ τερπνὸν θέαμα ἀνθρωπίνου κατοικίας. Γνωρίζων ὅτι ἅπανα ἡ περὶ αὐτὸν χώρα ἔδρευεν ὑπὸ θηριωδῶν ἀγρίων ζώων, δὲν ἔκρινε φρόνιμον νὰ ἐκβῆ εἰς τὴν ξηρὰν ἐπὶ πολλῶν ὥραιων μὲν μονήρειον δὲ τόπων, ὅθεν ἐπέρασεν. Ἐπὶ τέλους ἔφθασεν εἰς μικρὸν τι ἄθροισμα καλυβῶν, περὶ τὸ ἤμισυ μίλιον ἀπὸ τῆς ὄχθης. Ἐνταῦθα διέταξε τὸν πορθηκὰ νὰ δέσῃ τὴν λέμβον εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ πάραυτα, βίβας τὸ πυροβόλον του εἰς τὸν ὄμον, ἐκίνησε πρὸς τὸ χωρίον. Ἄμα δ' ἐπλησίασεν, ἐτάχυναν εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ δύο Ἰνδοὶ, σχεδὸν ἐλόγγυμοι, φοινάζοντες νὰ προσέχῃ μὴ πέσῃ εἰς κἀνένα τῶν πέριξ αὐτοῦ πολλῶν βόθρων. Παρὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων ἔμαθεν ὅτι ἡ μὴν αὐτῶν ἐνασχόλησις ἦτο νὰ σκάπτωσι τρύπας, ὁμοίας μετ' ἀνθρωπίνους τάφους, καὶ νὰ σκεπάζωσιν αὐτὰς ἔπειτα μετὰ κλαδίκα καὶ μετὰ θάμνους. Οὗτοι δ' ἐπαγίδεον τὰ ἄγρια ζῶα, ἅτινα, βαδίζοντα ἐν ἀγνοίᾳ, ἐπάτουν ἐπὶ τοῦ φαινομένου στερεοῦ ἐδάφους, καὶ διαμιῖς πίπτοντα εἰς τὸν βόθρον κατήντων εἰς τὸ ἔλεος τῶν πανούργων ἐχθρῶν των, οἵτινες, θανατόνοντες αὐτὰ, ἐπόωλον τὰ δέρματα, καὶ ἐλάμβανον παρὰ τῆς ἐξουσίας τὸ βραβεῖον, τὸ ἀπονεμόμενον διὰ πᾶσαν τίγρωσιν κεφαλὴν. Ἐκ τῶν ζώων τούτων εἶχον ἀλώσειν ὑπὲρ τὰ εἴκοσι κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος. Καὶ μὲν, καὶ τὰ ἄγρια εἶχον φανεύσει δύο συντρόφους των· ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν Ἰνδῶν πιστεύουσι, κατὰ τὸ Μωαμεθανικὸν δόγμα, ὅτι ἕκαστος δὲν πάσχει εἰμὴ τὸ περρωμένον ἢ περιστασις αὐτῆ ἔκαμε μικρὰν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς περὶ ὠν ὁ λόγος χωρικούς. Ἦτο δὲ ἡ ὥρα ὅφρα ἦδον ὥστε ὁ Ἄγγλος, στείλας νὰ φέρωσι τὰς ψάλλας ἐφ' ὧν ἐκοιμᾶτο, ἀπεφάσισε νὰ διανυκτερεύσῃ ἐν μίξ τῶν καλυβῶν τούτων, καθὼ μάλιστα λαβὼν ὑπόσχεσιν παρὰ τῶν Ἰνδῶν ὅτι, ἐὰν ἔμεινε, ἤθελον δεῖξαι εἰς αὐτὸν περὶ τὰ χαράγματα λαμπρὸν κυνήγιον, — ὅπερ ὁ ἀξιωματικὸς ὑπερηγάπα.

Ἄφου ἐδείπνησεν ἐξ ὀρυζίου καὶ γάλακτος, καθάριας τὸ πυροβόλον, καὶ διατάξας τὰ τοῦ κυνηγίου, ἐπλαγίασε νὰ κοιμηθῆ, φροντίσας ὅμως νὰ κλείσῃ τὴν θύραν ὅσον ἠδύνατο στερεώτερον, διότι δὲν τὸν ἤρεσκε τὸσον ὁ τρόπος ἐνός τῶν χωρικῶν, καὶ ἦδη ἤρχιζε νὰ μετανοῇ ὅτι ἀπέμεινεν ὄλιος διόλου εἰς τὴν ἐξουσίαν των. Οἱ θεράποντές του ἦσαν ἡμισυ μίλιον μακρὰν, καὶ ἐλυπεῖτο ὅτι δὲν εἶχε συμπαραλάβει αὐτούς. Οἱ περίξ ὀλίγοι ἐντόπιοι ἦσαν δυνατοὶ εὐρωστοὶ ἄνδρες, συνειθισμένοι ν' ἀγωνίζονται πρὸς ἄγρια κτηνῆ, καὶ σκεδὸν τὸσον θηριώδεις, ὅσον τὰ κυνηγούμενα ὑπ' αὐτῶν ζῶα. Ἐλευθεροὶ νὰ μεταβαίνουσιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀσφαλῆ ἔχοντες καταφύγια πολλοὺς δυσβάτους καὶ ὄχι τοῦσδε τῆς Βουνδλεκουόδας, παρομιμωδῶς πλεονέκται, ὀλίγον φροντίζοντες περὶ τῆς θυσίας τῆς ζωῆς, διὰ τί ἄρα γε δὲν ἤθελον ἐπιπέσει κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν θανατώσειν; Ἄφρονός εἶχεν ἐπιδείξει τὸ βαλάντιόν του, πλήρες νομισμάτων, καὶ εἶχε καυχῆθῆ περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ πυροβόλου του, ἀντικειμένου ὅπερ ἐκείνοι ἐτίμων μᾶλλον καὶ αὐτοῦ τοῦ χρυσοῦ. Τί λοιπὸν ἤθελε τοὺς ἐμπειδίσει νὰ γένωσι κύριοι τούτων ὄλων; Οὐδέν. Τοῦτο καλῶς ἤσθάνετο ὁ ἀξιωματικὸς, καὶ περιστρέφον αὐτὸ εἰς τὸν νοῦν του, ἔπασεν εἰς ἐλαφρὸν ἀνήσυχον ὕπνον.

Ἦτο δὲ ἴσως μία περίπου ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅτε ἐξύπνισαν αὐτὸν λαλιαὶ ἀνθρώπων, οἵτινες συνδιελέγοντο χαμηλῆ τῆ φωνῆ πλῆσιον τοῦ θυριδίου τῆς καλύβης. Ὁ Μακταβῆς συρθείς πρὸς αὐτὸ ὅσον ἠδύνατο ἀταράγως, ἤκουε τοὺς Ἰνδοὺς ἐξηγούντας ὡς ἐπομένως τοὺς φονικὸς σκοποὺς των.

« Πότε ἐμβῆκε μέσα; » ἠρώτησε φωνῆ τις ἀλλόκοτος;

« Ὀλίγον πρὶν νυκτώσῃ. »

« Ἐκτοτε ἠκροάσθη, νὰ βεβαιωθῆς ἂν σαλεύῃ; »

« ἠκροάσθη, καὶ στοχαζομαι ὅτι κοιμάται εἰς βαθὺν ὕπνον. »

« Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ καλῆτέρα ὥρα νὰ ἐπιπέσωμεν κατ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ λέγεις ὅτι εἶναι δυνατὸς, πρέπει νὰ φερθῶμεν μὲ φρόνησιν καὶ προφύλαξιν. Πῶς στοχάζεσθε νὰ τὸν κτυπήσωμεν; »

« Τὸ καλῆτερον μὲ φαίνεται, » εἶπέ τις, « νὰ βίβωμεν κατ' αὐτοῦ φαρμακευμένα βέλη. »

« Ἄλλ' ἐν ὀσμῇ ἐξω; »

« Τότε τὸν τελειόνομεν μὲ τὰς μαχαίρας μας. »

« Τὰς κρατεῖτε; »

« Ὅχι. »

« Αἱ λοιπὸν, » εἶπεν ὁ τὸ φαινόμενον ἀρχηγός, « ὑπάγετε ταχέως, καὶ φέρετε αὐτάς, καὶ θέλωμεν τελειώσει μίαν ὥραν ἀρχήτερα· ἐγὼ ἐπανερχομαι εἰς πέντε λεπτά, » καὶ ἔξαφνα ἤκουσεν αὐτοὺς ὁ Μακταβῆς τρέχοντας κατὰ διαφόρους διευθύνσεις.

Μὲ πᾶλλουσαν καρδίαν περιμένειν ὀλίγον, ἕως ν' ἀπομακρυνθῶσιν, ἔπειτα δὲ ἀρπάσας τὸ πυροβόλον του, ἀπεφάσισε νὰ προσπαθῆσθαι νὰ φύγῃ, ἢ, τοῦλάχιστον νὰ πωλήσῃ τὴν ζωὴν του ὅσον ἠδύνατο ἀκριβέστερα εἰς τὸ ὑπαίθριον, ὅθεν ὁ κρότος τοῦ πυροβόλου του ἤθελεν ἴσως ἀκουσθῆν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ λέμβῳ. Μετὰ μίαν στιγμὴν ἐξῆλθε τῆς θύρας, καὶ μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς ὤρμησε κατὰ τὴν διεύθυνσιν (τοῦλάχιστον οὕτως αὐτὸς ὑπέθετε) τοῦ τόπου, ἔνθα ἡ λέμβος ἦτο προσωρισμένη.

Ἡ σελήνη ἔφεγγε λαμπρὰ, ἐνῶ ὁ ἄθλιος Ἄγγλος ἔτρεχεν δραμητικῶς, μὴ συλλογίζομενος μῆτε φοβούμενος ἄλλο τι εἰμῆ τὴν καταδιώξιν τῶν μισοξένων ἐχθρῶν, εἰς τὸ μέσον τῶν ὁποίων εἶχε κατὰ δυστυχίαν πέσειν. Ἐπηύξθησαν δὲ τὴν φρικώδη ὄσιν του αἱ κραυγαὶ τοῦ θωῆς, ὁ βρυχηθὸς τῶν μεγαλητέρων ζώων, καὶ αἱ κλαγγαὶ τῶν ἀγρίων πτηνῶν, αἰφνης σηκωθέντων ἕνεκα τῆς κροαχῆς ἀπὸ τὰς ἐαυτῶν κοιτάστρας. Μετ' οὐ πολὺ ἤκουσθη μεταξὺ τῶν θάμων αἰφνίδιον πήδημα. Τὰ χαμόκλαδα συντριβόμενα ὑπεχώρουν εἰς τὸ βάρος ὀγκώδους τινὸς θηρίου. Ἄγριος τις γογγυσμὸς, μετὰ τινος ἰδιαιτέρου συριγμοῦ ὁποῖος ὁ τοῦ αἰλούρου, καὶ δύο ἀστράπτοντες ὀφθαλμοὶ, ζωηρότερον διαλάμποντες ἐν τῷ σκοτεινῷ, ἐπληροφόρησαν διαιμῆς τὸν ἀτυχῆ φυγάδα ὅτι κατόπι αὐτοῦ τίγρις ἤρχετο ἀλλομένη. Ὁ ἄθλιος Μακταβῆς ἀπελπίσθη. Περὶ τοὺς τριῶντα μόνον πήγεις προηγίτο τοῦ φοβεροῦ διώκτου του. Ἐν ἀκόμῃ ἄλμα ἤθελε φέρειν ἐπάνω του τὴν τίγριν· δὲν εἶχε καιρὸν οὔτε νὰ προσευχηθῆ. Ὅθεν ὤρμησεν ἀπληπισμένος, καὶ τρέχων ἀπρονοήτως, ἠσθάνθη σφοδρὸν κλονισμόν ὄλου τοῦ σώ-

ματος· ὡτε λαμπροὶ σπινθῆρες ἤστραψαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του· πᾶς ἄρμος ἐφαίνετο ἐκτετοπισμένος. Ὁ Μακταβῆς εἶχε πέσειν εἰς ἓνα τῶν κεκρυμμένων βόθρων, ἡ δὲ τίγρις ἀσφαλῶς ἐπήδησεν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Στιγμιαῖαν ἀνακούφισιν καὶ παύσιν τῶν φόβων του λαβὼν ὁ καταδιωκόμενος, ἐτόλμησεν ἤδη νὰ ἀναβλέψῃ. Διὰ τοῦ φωτός τῆς σελήνης, ἥτις ἔφεγγε λαμπρῶς, εἶδε τὴν τίγριν καθήμενην παρὰ τὰ χεῖλη τοῦ βόθρου, καὶ μετ' ἀγρύπνου ἀγριότητος θεωροῦσαν τὸν ἄθλιον, ὅστις ἐφαίνετο ἤδη εἰς τὴν ἐξουσίαν της. Τοὺς λάμποντας ὀφθαλμούς της εἶχε σταθερῶς ἐπ' αὐτοῦ προσηλωμένους· ἐκείνος δ' ἐχαμήλωνεν ὅσον ἠδύνατο, διὰ νὰ μὴ φθάσῃ αὐτὸν οἱ καταστρεπτικοὶ ὄνυχες τοῦ τέρατος.

Ἄφου ἡ ὄρασις τοῦ Μακταβῆ ὅπως οὖν συνείθισε τὸν τόπον, κατένοησε μὲ φρίκην μακρὸν μέλανα ὄφιν, ζητοῦντα νὰ συρῆθῃ πρὸς τὰ ἄνω. Ἄλλ' ὁ ὅσις δυσκολούμενος εἰς τοῦτο, ἐφαίνετο διστάζων περὶ τοῦ πρακτέου, — ἡ νὰ ἀνανεώσῃ τὰς προσπάθειάς του νὰ ἐκφύγῃ, ἢ νὰ στραφῆ κατὰ τοῦ ἐπεμβάντος, ὅστις ἐκάθητο ἤδη τρέμων ἐμπροσθεν αὐτοῦ. Ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισε τὸ δεύτερον· διότι αἰφνης ἤρχισε νὰ ἀνυψῆ τὴν κεφαλὴν, καὶ προσηλώσας τοὺς πυρῶδεις ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ ταλαιπώρου Μακταβῆ, ἠτοιμάετο νὰ τὸν προσβάλῃ. Ὁ Ἄγγλος ἀνέστη. Μόλις δὲ τοῦτο πράξας, ἠσθάνθη τὴν σάρκα ἀποσπωμένην ἐκ τοῦ ὅμου του, τὸν ὅποιον, σηκωθείς, εἶχεν ἐκθέσειν εἰς τοὺς ὄνυχας τῆς τίγριδος. Διὰ τοῦ κινήματος τούτου, τὸ θηρίον ἐτάραξε τοὺς κλάδους εἰς τὰ χεῖλη τῆς παγίδος· καὶ τὸ πυροβόλον ἔπασεν εἰς τὸν βόθρον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Μακταβῆ, ὅστις αἰμοσταγῆς καὶ ἀγωνιῶν, εἶχεν ἔτι ἱκανὴν ἐτοιμότητα πνεύματος νὰ πιᾶσθαι αὐτὸ, καὶ πάραυτα πυροβόλησας, ἐθανάτωσε τὸν ὄφιν ἐνῶ περιστρέφετο, ἐτοιμαζόμενος εἰς τὸ θανατηφόρον ἄλμα του. Ὁ κρότος ἐπὶ μᾶλλον ἠγριώσεν τὴν τίγριν, ἥτις ἐπροσπάθει τὴν σάρκα νὰ καταβῆ εἰς τὸν βόθρον. Ὁ Μακταβῆς ἤρχισε σπουδαίως νὰ στοχαζέται ἂν δὲν ἦτο καλῆτερον νὰ παραδοθῆ διαιμῆς εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ ζώου, παρὰ ν' ἀποθάνη βραδρὸν θάνατον διὰ λιμοκτονίας ἐν τῷ τάφῳ τούτου. Ἡ κεφαλὴ του ἐσκοτίσθη· ἡ ἀπελπίσις σκεδὸν εἰς μανίαν τὸν περιετρέψε. Καλῶς ἐγνώριζεν ὅτι ὁ σύντροφος τῶν ὄψεως ἤθελε μετ' οὐ πολὺ ἐπανέλθει. Ἡ γῆ ἤρχιζεν ἤδη νὰ χαλᾷ ὑπὸ τοὺς ζύοντας πόδας τῆς ἀνυπομένου τίγριδος. Ἡ ἀνθρωπίνῃ φύσει ὀλίγον ἀκόμη ἠδύνατο ν' ἀντιβῆ· ἀλλ' αἰφνης, ἀκούεται βρύχημα θανάτου! τὸ ἀγριον ζῶον περιστρέφεται ἀγωνιῶν, κατατρυπημένον ὑπὸ διαφόρων φαρμακευμένων βελῶν. Μετὰ μίαν στιγμὴν παρουσιάζονται ὁ πρῶν ξενόδοχος καὶ οἱ φίλοι τοῦ Μακταβῆ, καὶ τὸν ἀνέλκουσιν ἐκ τοῦ βόθρου. Ἀνακραζοῦσιν ὑπὸ τῆς χαρᾶς, ἰδόντες αὐτὸν σῶον. Περιποιοῦνται αὐτὸν, καὶ ἐγγάλλονται ὅτι δισώθη. Τί λοιπὸν ἐνόησε ἡ προτέρα διαγωγή των; Τὸ μυστήριον ταχέως ἐξηγήθη· ἐνῶ ὠδύγοντο τὸν Ἄγγλον ὀπίσω εἰς τὴν λέμβον του, ἐπανερώσαν εἰς αὐτὸν ὅτι λεοντοπαδός τις εἶχε πέσειν εἰς ἓνα τῶν βόθρων των, καὶ ὅτι περὶ αὐτοῦ ἦτον ὁ λόγος ὅτε τοὺς ἤκουσεν ἐνδοθεν τῆς καλύβης. Ἐπέστρεφον δὲ ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ὅτε ἤκουσαν τὸν κρότον τοῦ πυροβόλου του, καὶ ὀρμησάντες εἰς τὸ μέρος ὅθεν ὁ ἦχος προήρχετο, ἐπέτυχον νὰ φονεύσῃσι τὴν τίγριν, καὶ νὰ σώσῃσι τὸν καλὸν τυχόν Ἀρθοῦρ Μακταβῆν.

Οἱ λόγοι τοῦ ψιθυριστοῦ καταπίονται ἡδέως, καὶ καταβαίνουν ἕως εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας.

Εἰς πάντα καιρὸν ἀγαπᾷ ὁ φίλος, καὶ ὁ ἀδελφὸς γεννᾷται διὰ καιρὸν δυστυχίας.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ὁ Ἐκατόμπος, 97. Ἡ Πόλις Ἀμβούργον, μετὰ Ἐικονογραφίας, 98. Τὸ Λυκαυγέ, 101. Ὁ Ρασσέλας, Κεφ. χθ'.—λ. 102. Ὁ Σιδερώδης Αἰὼν, 104. Σημειώσεις περὶ τῆς Ἰερᾶς Γεωγραφίας, Ἀριθ. 4. 104. Ἐπιβρῆ τῶν Κατακτήσεων τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὸ Ἐμπόριον, τὴν Φιλολογίαν, τὰ Ἡθῆ, καὶ τὴν Θερησκείαν τῶν Ἑλλήνων, 107. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, 109. Τὰ Ἀνεπίστα, 111.